Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1277 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 4 ԱՊՐԻԼ 1888 — (Ն. Տ.) 16 ԱՊՐԻԼ 1888 — 5 ՇԱՊԱՆ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐԵՒԻ ԻՆՁ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԳԻՆԸ ԱՆԴԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	160
» »	Վեցամսեայ	80
» »	Եռամսեայ	40
Գաւառաց »	եւ արտասահման	
Թղթատարով տարեկան		240
Գաւառաց համար եւ արտասահման		
Թղթատարով վեցամսեայ		120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Քրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուի.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4 ԱՊՐԻԼ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

Պիզմարք Իշխանի հրաժարման խնդիրը կայ և կը մնայ. Ֆրետերիկ Կայսեր դստեր ամուսնութեան խնդիրը չկարգադրեցաւ. Վիքտորիա Իշխանուհւոյն և Ալեքսանդր Պաղեմպերկ Իշխանին ամուսնական խորհուրդը չկրգուեցաւ. Վիքտորիա Իշխանուհւոյն աւելի քան երբեք սիրահարուած է Պուլկարաց Նախորդ Իշխանին. Իւր մայր և իւր մեծմայր աւելի քան երբեք կը փափաքին գոհացուցած տալ իւր բաղձանաց. «Երբեք Վիքտորիաներէն» պաշտպանուած, Պաղեմպերկեան թեկնածուն չէ յուսահատած վերջնական յաղթութենէ. Բայց Պիզմարք Իշխանի կողմն ալ շատ զօրեղ է. Իշխան-Նախարարապետն յիւր կողմ ունի գերման ժողովրդեան ամենէն խոհուն մասն. Իւր կողմն ունի նաեւ հանգուցեալ Կայսեր պատկառելի կամքն ու կտակն. Իւր կողմն է, վերջապէս, Գահաժառանգ Վիլհէլմ Իշխան, որ Իշխան-Նախարարապետին հետ այս մասին զիւր համաձայնութիւն քիչ մը աղմկալի կերպով արտայայտեց հռչակաւոր բանախօսութեամբն, որ Գերմանիոյ մէջ և Գերմանիայէն դուրս ալ շատ ուշադրութիւն գրաւեց. Ֆրետերիկ Կայսր վարանեալ կը մնայ ի մէջ իւր ընտանեաց և իւր Նախարարապետի. Վիքտորիա Կայսրուհին, երկաթեայ Նախարարապետին հետ դէմ առդէմ գալով, ազդուապէս պաշտպանեց իւր սիրասուն քաներկամեայ դստեր սէրն, այլ ի զո՛ւր. Աւելի դիւրաւ Գերմանիա կրնայ մերժել Վիքտորիա Իշխանուհւոյն սիրահարը, քան Կայսրութեան մեծանուն վարիչն. Ամէն կողմանց հաւանութեամբ, խնդիրն առ այժմ յետաձգուած է. Ալեքսանդր Իշխան Պերլին պիտի գար, և Լ. Հերզ» կը ծանուցանէր, չգիտենք ուստի՛ց առնլով, թէ Պուլկարիոյ Նախորդ Իշխանը Գերմանիոյ մայրաքաղաքը պիտի մտնէր ուրբաթ օր, Վիքտորիա Իշխանուհւոյն ծննդեան 22րդ տարեդարձին օրը. Բայց այս լուր չստուգուեցաւ. Պիզմարք Իշխան սպառնացած էր որ Ալեքսանդր Իշխանի Պերլին մտած օրն ինքն ալ պիտի թողու Պերլին և իւր պաշտօնն. Պիզմարք Իշխան ամէն անգամ որ հրաժարում սպառնացած է՝ իւր խօսքը քաղցուցած է. Նաեւ, Ալեքսանդր Իշխանին բրուսիական Իշխանի տիտղոս և զօրաբանակի հրամատարութիւն պիտի տրուէին. Ասոնք ալ եւս մնացին, Իշխան—Նախարարապետին սպառնալեաց առջեւ. Վերջապէս, Ալեքսանդր Իշխանին և Վիքտորիա Իշխանուհւոյ նշանախօսութիւնն ընդհանուր պիտի հռչակուէր. Ա՛յս ալ «յետաձգեցաւ». Ցայսվայր յաղթանակը Պիզմարք Իշխան տարաւ. Ակներեւ է թէ Պ. Պիզմարք առիթէն օգուտ քաղած է, հասկցնելու համար նոր Վեհապետին և անոր ընտանիքին թէ իւր երկաթեայ կամքին հակառակիլ չէ ներելի. Խեղճ Ֆրետերիկ կայսր, ակամա՛յ կը հանդուրժէ այս երկաթեայ լուծին. Եթէ իւր ֆիզիքական ոյժ հաւասարէր իւր բարոյական կորովոյն, շատոնց ընդունուած էր Իշխան-Նախարարապետին հրաժարականը.

* *

Գերմանիոյ կայսերական դերդաստանին ամուսնական խնդիրն, որ յանկարծ եւրոպեան և քաղաքական կարեւորութիւն մը ստացաւ, հաւասարապէս «ընտանեկան» խնդիր մ'է Անգլիացւոց համար, որք անտարբեր չեն իրենց Վիքտորիա Թագուհւոյն ընտանեկան գործերուն, և մասնաւոր համակրութեամբ մը կը պատուեն Պուլկարիոյ Նախորդ Իշխանը. Շահեկանութենէն զուրկ չէ ուրեմն ներկայացնել այս մասին Անգլիացւոց գլխաւոր թերթին տեսութիւնները. Թայմս իւր ապրիլ 7ի խմբագրականաւ հետեւեալ կերպիւ կը խօսի խնդրոյն վրայ.

«Կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ «նախարարապետական տագնապը» չուտով պիտի կարգադրի, և կարծողներ կան թէ Պիզմարք Իշխան ինք յարոյց կամ գէթ փութացուց զայս տագնապ. Բանը բանէն անցնելէ ետքը կ'իմանանք թէ Ֆրետերիկ Կայսր անտարբերութեամբ կընայի եղեր գործին վրայ. Կը թուի սակայն թէ Կայսրն անձնական մեծ հաճարում չունի Ալեքսանդր Իշխանին վրայ, և կ'ուզէ միայն գոհացնել իւր կնոջ և իւր դստեր բաղձանքը. Բայց Նախարարապետն այս ամուսնութեան կատարման բաւական պատրաստութիւնն նշմարած պէտք է լինի՝ հրաժարուելու սպառնալու համար. Կը կարծուի թէ այս սպառնալիք նպատակին պիտի հասնի. Նախարարապետին սովորական դարձած դիւցազնական հնարքը բաղձացեալ արդիւնքն ունեցաւ արդէն. Պիզմարք Իշխանին ընդդիմութեան կարեւորագոյն արդիւնքն այն եղաւ որ Գերմանիոյ հանրային կարծիքը զօրեղապէս արտայայտեց սա հայեացք թէ կայսերական դերդաստանի ամուսնական դաշնակցութիւններն ամէն բանէ առաջ պետական քաղաքականութեան համաձայն պարտին լինել. Գերմանք զգայուն ժողովուրդ մը կը համարուին, և ներելի էր եթէ համակրանքնէ նայէին Վիքտորիա Իշխանուհւոյն սիրահարութեան ա՛նպիսի Իշխանի մը հետ, որը գեղեցիկ դէմքն և վիպային քաջութիւնը կը լիշեցնեն Սիտ մը։ Բայց արդի պարագային մէջ Գերմանք մէկ կողմ թողած են վիպային զգացումն և կը հարցունեն թէ Պուլկարիոյ Նախորդ Իշխանն ինչ քաղաքական ազդեցութիւն կրնայ բերել կայսերական դերդաստանին որ արժանի համարուի անոր փեսայանալու. Գերմանք կը պնդեն մանաւանդ որ Ռուսիոյ դիւրազգածութիւնները չվիրաւորելու մասին Նախարարապետին քաղաքականութիւնը ճշդիւ ի գործ դրուի. Ուրիշ ազգերու պէս, գերման ազգն եւս ճշդիւ չի հասկնար Իշխան-Նախարարապետին Ռուսիոյ հանդէպ ցուցաբերած հաճոյակատարութեան գաղտնիքը. Պիզմարք Իշխանին Ռուսիոյ կայսերը նկատմամբ երկիւղած յարգանքն երբեմն մինչեւ սորկութեան կը մօտենայ։ Այնու հանդերձ, Գերմանք վարժուած են իրենց Նախարարապետին քաղաքական տեսութիւններն անվէճ ընդունելու։ Քէօնիգսբերկ Գազէթ, որ Պիզմարք Իշխանէն կը ներշնչուի, բացայայտ կը հռչակէ թէ «Ալեքսանդր Իշխանին և Վիքտորիա Իշխանուհւոյն ամուսնութեան անիծեալ հետեւանքը պիտի լինի խաղաղութեան վրդովումն։ Իրենց մեծանուն քաղաքագէտին ծանրակշիռ կարծիքը պարունակող այս յայտարարութենէն անդին չեն կրնար երթալ Գերմանք, ա՛յլապէս եւս երկրային այս քաղաքական հայեացքի ճշդութեան մասին։ Եւ երբ կը ծանուցուի թէ առաջադրեալ ամուսնութեան կայսեր կողմէ հաստատումը Նախարարապետին հրաժարման պատճառ պիտի լինի, հանրային կարծիքը բոլորովին Պիզմարք Իշխանին իրաւունք կուտայ։

«. . . Գահաժառանգ Վիլհէլմ Իշխան հաստատապէս յարեալ է Պիզմարք Իշխանին կողմը՝ կայսերական դերդաստանի մեացեալ մասին հակառակելով, և այս իրողութիւն կը ցուցնէ թէ ինչո՛ւ համար Վիքտորիա Կայսրուհին եւ իւր դուստր կը ճգնին Ալեքսանդր Իշխանին ամուսնութիւնը փութացնել Վիլհէլմ Կայսեր մահէն անմիջապէս եւսը։ Եթէ Գահաժառանգն այնչափ հակառակութիւն ցուցած չլիներ Պաղենպերկեան ամուսնութեան, գործին յետաձգումն ո՛ և է անպատեհութիւն չպիտի ունենար Կայսրուհւոյն եւ Իշխանուհւոյն համար։ Ժամանակն Ալեքսանդր Իշխանի կողմը պիտի լինէր, և առանց պուլկարական չփոթութեան անցնող մէն մի ամիս պիտի պաղեցնէր ռուսական հակակրանքն Ալեքսանդր Իշխանին դէմ, եւ պիտի դիւրացնէր առաջադրեալ ամուսնութիւնը։ Բայց ցորչափ կ'ապրի Ֆրետերիկ Կայսր եւ Գահաժառանգ Իշխանը չունի վեհապետական իշխանութիւն, Կայսրուհին և Իշխանուհին փափաքեցան օգտիլ պատեհ առիթէն, և արդիւնքն իրենց ակնկալութեան հակառակ եղաւ։ Նախարարապետին անձնական համակրանքն այս արքայազուն սիրահարց մասին՝ հաւանական չէ որ փոփոխէ իւր քաղաքական հակառակութիւն։ Պիզմարք Իշխան երբեք համակիր լեզու չէ գործածած Ալեքսանդր Իշխանի նկատմամբ. և նոր դէպքերն ալ այնպիսի փոփոխաւոր անձի մը համար Պիզմարք Իշխանին համակրանք ներշնչելու բնութիւն չունէին բնաւ։ Ալեքսանդր Իշխան անձնապէս մեղապարտ չլինելով հանդերձ, ճակատագրեալ է մնալու փոխադ մը լինել եւրոպիոյ խաղաղութեան։ Եւ անշուշտ հպարտութեամբ կը տեսնէ թէ իւր ամուսնական խնդրոյն առթիւ ծագած արդի տագնապն ամենէն փափուկ և կնճռալի տագնապներէն մին է որը երբեւէն եկան իւր անուան ներքեւ։»

* *

Պուլկարական խնդիրը վերստին լռութեան և հանդարտութեան դատապարտեցաւ։ Ֆերտինանտ Իշխանի պաշտօնաթողութիւնն հռչակելով անոր տապալումը դիւրացնելու համար Ռուսիոյ բրած առաջարկը չարժանացաւ Տէրութեանց միահամուռ հաւանութեան։ Ռուսիոյ միակ յաջողութիւնն այն եղաւ որ Բ. Դուռն հաճեցաւ հեռագրաւ մը ծանուցանել ի Սոֆիա թէ Ֆերտինանտ Իշխանի պաշտօնաթողութիւնն ապօրէն է։ Բայց կայս. Կառավարութիւնն ևս զինուորական գործողութեամբ մը դէպքերու ընթացքը գահավիժելէ ետ կեցաւ գովելի շրջահայեցութեամբ, և հետեւանքն այն եղաւ որ Ֆերտինանտ Իշխան կը մնայ Պուլկարիոյ մէջ, և ցորչափ զսպէ ներքին խռովութեան փորձերն, որք Ռուսիոյ կողմէ կը բաղմերուին, կընայ զիւր Իշխանութիւն շարունակել անարգել։ Բայց Ռուսիա անտարբեր չէ պուլկարական խնդրոյն։ Ռուսիա, պարտութիւն մը կրելէ ետքը, դայն մոռնալու սովորութիւն չունի բնաւ։ Պուլկարական խնդիրը ցայս վայր պարտութիւն մ'եղաւ Ռուսիոյ համար։ Բայց 1885ի աշնան յեղափոխութենէն ի վեր տակաւին երեք տարի անգամ չանցաւ, և Ռուսիա չէ վհատած յարմարագոյն առթիւ պուլկարական խնդրոյն վրէժը լուծելու կարելիութենէն։ Կը կարծուէր թէ Զարն և Զարուհին, ի սէր Գերմանիոյ կայսերական դերդաստանին և մանկամարդ Վիքտորիա Իշխանուհւոյն, անտարբերութիւն պիտի ցուցնէին Ալեքսանդր Իշխանի ամուսնական խորհրդոյն, նկատելով դայն իբրեւ լոկ անձնական գործ մը, և պիտի չատանային այն ապահովութեամբ զոր Ֆրետերիկ Կայսր պիտի տար, հաստատելով միանգամ ընդ միշտ թէ Ալեքսանդր Իշխան ո՛չ ներկային ո՛չ ապագային մէջ թեկնածու չէ և չպիտի լինի պուլկարական գահուն։ Բայց ո՛չ։ Ռուս Տէրութիւնն այնչափ սաստիկ քէն պահած է Ալեքսանդր Իշխանին, որ ո՛րչափ հզօր միջնորդութիւն լինի անոր ի նպաստ՝ չուզեր հրաժարիլ իւր հակառակութենէն։ Ահա՛ ժորնալ դը Սէն Բեթերսբուրգ, Ռուսիոյ արտաքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնական լրագիրն, որ Ալեքսանդր Իշխանի ամուսնական խնդրոյն վրայ խօսելով, կը հերքէ աստրեան լրագրաց ոմանց կարծիքն, որք կ'ըսէին թէ Ռուսիա անտարբերութեամբ կընայի այնպիսի անձնական գործի մը վրայ։ Ռուս պաշտօնական թերթը կը հաստատէ, ընդհակառակն, թէ Ռուսիա չատ ծանր և վտանգաւոր պատահականութիւն մը կը նկատէ սոյն ամուսնութիւն, որ, եւս քան զեւս բարձրացնելով զԱլեքսանդր Իշխան, կընայ քաջալերել Պուլկարները թէ Ռուսիոյ դիմադրելու և թէ Վեհապետ ընտրելու իրենց նախկին Իշխան։ Բան ամենայն հաւանականութեան, Ռուսիոյ ընդդիմութիւնը, Պիզմարք Իշխանին ընդդիմութեան հետ միացեալ, վերջնապէս ի դերեւ պիտի հանէ Վիքտորիա Իշխանուհւոյն սէրը։ Բայց այս իրողութիւն ևս ապացոյց մ'է թէ, պուլկարական խնդրոյն մէջ, Ռուսիա դիւանագիտական ձեռնարկութեանց անյաջողութեամբ սրտաբեկ չէ եղած բնաւ, և չէ դադրած վրէժխնդիր զգացում մը սնուցանելէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս Պ. Թիւռաւի նախարարութիւնն իւր կազմուած օրէն ամենախիստ յարձակումներ կրած էր Արմատականներէն, Պ. Ֆլորէի նախարարութիւնն ալ իւր կազմութեան օրէն խրատիւ կը քննադատուի Պատեհականներէն կամ ԶատաւորնՆրէն։ Տէպ կը պախարակէ նախարարութիւնն, յիշեցնելով թէ Երեսի. ժողովոյ 560 անդամներէն միայն 200ն իրեն կուսակից են, և Մերակոյտի 300 անդամոց մէջ երեք կուսակից միայն ունի։ Տէպ կը յիշեցնէ նաեւ Պ. Ֆլորէի նախկին արանդակ հագուստն, իւր «Ռոպէսփիէռեան բաճկոնն» և «աւազակի գլխարկն» և Ալեքսանդր Բ. կայսեր երեսն ի վեր արձակած «Կեցցէ՛ Բոլոնիա, Պարո՛ն» բացագանչութիւնն, իւր «քաղաքացի (և ո՛չ պարոն) Ֆլորէ» տիտղոսն, իւր կարծեաց փոփոխումն, որով յեղափոխական հագուստներու տեղ սովորական հագուստներ հագնիլ սկսաւ, Ռուսիոյ հետ իւր հաշտութիւն, իւր բանախօսութեանց ամենայն խնամով սրբագրեալ տպագրութիւն, և տուած արմատական խոստումներն ի մասին դատաւորաց ընտրական դրութեամբ անուանման, եկամտի վրայ տուրքի հաստատման, Մերակոյտի բարձման և Փարիզի Քաղաքային Խորհրդոյն ինքնօրինութեան։ Արմատականաց պետին՝ Պ. Ֆլէճանսոյի լրագիրը, Ժէ-ուրէ», կը պատասխանէ այս յարձակմանց, պահանջելով Պ. Ֆ. Շարմի պաշտօնանկութիւնն,— որ արտաքին գործոց Նախարարութեան քաղաքական դիւանին տնօրէն է,— այն առարկութեամբ թէ՝ քանի որ Տէպ կը հարուցուէ Նախարարութիւնն, իւր բարեկամը և նախկին աշխատակիցը պէտք է կրեն հետեւանքը։ Ժէ-ուրէ օր մը սիրտ կուտայ Նախարարութեան, ըսելով որ ամենայն հարթերութեամբ սպասէ խորհրդարանական յարձակման մը, և հետեւեալ օրը կ'ըսէ Պ. Ֆլորէի որ եթէ անմիջապէս չգործէ՝ պիտի կորնչի։ Ինչ տեսակ «գործեր» կը պահանջուին. — Ցայտնի չէ, բայց կը մակարերուի թէ խիստ արմատական տնօրինութիւններ կը պահանջուին։ Հանրապետականաց այս կռիւներ ցնծութեամբ կը ընուն Միապետականաց սիրտերն։ Եւ ցորչափ Արմատականը և Պատեհականը գրժտեալ կը մնան, Միապետականը իշխանութիւն ունին օրուան Նախարարութիւնները պահպանելու կամ տապալելու բա կամս, յարելով մէկ կամ միւս կողմին։

Անգլիոյ ծովային Նախարարութիւնը մեծ պատրաստութիւններ կը կատարէ նաւային ռազմափորձի մը համար, որ տեղի պիտի ունենայ ի մայիս։ Պահեստի նաւազը ի զէն պիտի կոչուին որպէս պատերազմի ժամանակ, և պահեստի զրահաւորք պիտի սպառազինուին։ Նաւատորմն երկու մասի պիտի բաժնուի, յարձակող և պաշտպանող։ Նաւատորմին կէսը պիտի ներկայացնէ թշնամի մը որ Անգլիոյ վրայ կը յարձակի։ Ռազմափորձը Մանչի ծովուն մէջ տեղի պիտի ունենայ։

—Զուրիխի Համալսարանին մէջ այժմ 45 ուսանողուհիք կան, որոց 29ը բժշկութիւն, 14ը փիլիսոփայութիւն և 2ն օրէնսգիտութիւն կը սովրին։

—Դահիրէի մէջ գրականութիւնը ծաղկեալ վիճակ մ'ունի. այս միջոցիս. Հանրածանօթ գրագէտ մը անդլիերէն գիրք մը կը տպէ հոն, «երեք ձմեռներ յեգիպտոս» անուամբ։ Ուրիշ մը որ երկար ժամանակէ հետէ օսմանեերէն կը սովրէր, պատրաստած է օսմանեերէնի և արաբերէնի քերականութիւն մը Անգլիացւոց համար, և եգիպտական ոստիկանութեան սպայ մը կը հրատարակէ «Առ ձեռն վարժութիւն օսմանեերէն և անդլիերէնի, ի պէտս հեծելազօրաց և հրետանաւորաց»։ Դահիրէական ընկերութեան քարտուղարն Անդլիացի մ'ալ գրած է զուարճալի նկարագրութիւն մը «Կենաց ի Դահիրէիրէ», որ պիտի հրատարակուի Լոնտոնի մէջ, և պատկերազարդ պիտի լինի։ Վերջապէս, Ֆրանսացի գիտնական մը յօրինած է ընդարձակ գործ մը, ապացուցանող արաբերէն գրականութեան անկումն ու ապականութիւնը։ Ֆրանսացի Արաբագէտն, այս հինգերորդ գրականութեան հանմատական ուսումնասիրութեամբ, կը հաստատէ թէ «ասկէ տասն տարի յետոյ արաբերէն գրող նշանաւոր հրապարակագիր մը չպիտի մնայ»։ Իւր տուած տեղեկութիւններէ կ'երևի թէ, կրօնական դասէն դուրս, այժմ յեգիպտոս միայն երեք անձինք կան մաքուր արաբերէն գրող, և անոնց մին խմբագիր է, որ կ'ողբայ վերջին քառորդ դարու մէջ արաբերէն գրութեան կրած ապականութիւնն։

—Ամերիկեան տիկնայ վերջին նորաձեւութիւնն է իրենց առջեւի ակռաներուն մէջ փայլուն ադամանդ մը զետեղել, որոյ շողը կը զարմացնէ իրենց խօսակիցն՝ ամէն անգամ որ բերանին բանան։ Ադամանդը կը զետեղուի ո՛չ թէ բնական ակռաներուն մէջ, որք չուտով կրնան փոտիլ ադամանդի շօշափմամբ, այլ յատկապէս պատրաստեալ կնոջ ակռայի մը մէջ։

—Անգլիոյ պատերազմական Նախարարութեան ընդունած բազմահարուածեան հրացանի տեսակին գերազանցութիւնը Գերմանիոյ պատերազմական Նախարարութեան ուշը գրաւած լինելով, Պերլինը Կառավարութիւնը խնդրեց Լոնտոնի Կառավարութենէն որ այդ նոր տեսակ հրացանին օրինակներն հաղորդուին Գերմանիոյ պատերազմական Նախարարութեան։ Այսպիսի առաջարկ մը բարեկամ ազգերը միայն կրնան ընել միմեանց։ Ցայտնի է թէ հիմակ ամէն եւրոպեան բանակներ բազմահարուածեան հրացաններ ընդունած են։ Բայց որովհետի դիպը։ Դո՛ւռ էիր ինձ թակարդ լարողը... դո՛ւռ էիր որ ծակի մը մէջ նետեցիր զիս բանալիներս գրպանէս գողնալու համար...։ Աւա՛սիկ, տէր իմ, այն գողն որ բնակարանդ պարպեց, ինքն է Ի-ժէնը։

—Կը կասկածէի, մրմնջեց Ֆոդէլ կըզպելով ներքնատեղին դուռը։

Ֆել հօրեղբայրը կ'սկսէր ըմբռնել իրաց կացութիւն, եւ թողլով զՊաղիսդ, ըսաւ Պոդրէյիս։

—Թո՛ղ այս մարդը։ Չի կրնար փախչիլ եւ հարկ է որ բացատրութիւն տայ։ Կը պահանջեմ դայս։

—Եսպէտք չունիմ իւր բացատրութենից. այս պատահածն անկասել էր... Պ. Ֆոդէլ պարտի պատճառն յայտնել ինձ... բայց այլ եւս վայրկեան մը չեմ կրնար մընալ այս աւազանոցին մէջ։

—Եւ ես կը յայտարարեմ ձեզ թէ բընակարանէս դուրս չպիտի ելնէք, մինչեւ որ չհաստատէք թէ սպասաւորը սխալմամբ կ'ուրատանէ զձեզ, յարեց Սիմոնէի Նշանածը, կոչտ ձայնով մը։

—Կ'զգուշացնեմ զիրենք, ըսաւ Պաղիսդ չմեկնելով իւր ձեռները զոր արիւնած էր Պոդրէյիս իւր երկաթեայ մատներով եւ մղելով դայն ուժգնութեամբ։ Այո՛, բացատրութիւն մ'ունենանք, իմ ուզածս ալ այդ է... եւ այժմ որ բռնեցի այս սրիկան, բոլոր ինձ ըրածներուն փոխարէնը պիտի հատուցանէ։ Ութ օր հիւանդանոցին մէջ անցուցի, կ'ուզեմ որ ինքն ալ այս գիշեր բանը պատի։

(Շարունակելի)

—)(68)(—

ԹՍՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՕՌԹԻՒՆԷ ՏԻՐ ՊՈՒՍԿՕՊԷ

ՍԻՐԱՅԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

—Ինք կը պնդէ թէ գողութեանը չէ մասնակցած։ Բայց դիտել պիտի տամ ձեզ, սիրելիս Նուազէ, որ այս մանրամասնութիւնը բնաւին հետաքրքրաշարժ չեն Պոդրէյիսի համար։ Այս տաղտկալի գործին խօսքը բացի, մի միայն ձեզ բացատրելու համար թէ ինչո՛ւ յապաղեցաւ Բարիզէն մեկնումս, եւ աւելորդ է...

—Ներեցէ՛ք, այդ մանրամասնութիւնը իմ հետաքրքրութիւնս կը շարժէն։ Ընդհակառակը, խօսինք անոնց վրայ։

Եթէ Զէչլիա Քաղանձարի որդին դիտելու նեղութիւնն յանձն առած լինէր Նուազէ, պիտի նշմարէր թէ անոր ալ հետաքրքրութիւնը կը շարժէին այս ամենն, հակառակ Ֆոդէլի ենթադրութեան։

Այս խօսքը բացուելէն ի վեր, Պ. Պոդրէյիս կորուսած էր այլ եւս այն քաղաքավարական ցուրտ կերպարանը զոր այնքան լաւ կը կեղծէր շատ մը պարագայից մէջ։ Արդէն, Պ. Ֆոդէլի տունն հասած պահուն խռոված էր, բայց չուտով անցած էր յուզումն։ Այժմ, իւր դէմքին վրայ կը կարդար թէ անհանգստութիւն մը [illegible] սիրահին մէջ ուր զինքն առաջնորդած էր իւր պաշտպանը։

Նուազէ ուշադրութիւն չէր դարձուցած այս այլական վրայ, բայց Ֆոդէլ կ'սիսէր նշմարել զայն։

Նուազէ շարունակեց։

—Այդ անպիտանն ի՞նչպէս յանդգնեցաւ պնդել թէ անմեղ է։

—Հաւատաւոր եմ թէ է... եւ այս է նաեւ հիւանդասրսի բժշկին կարծիքն, որ լսեց նորա յայտարարութիւններն։

—Ասրեմն ի՞նչպէս կը մեկնէ այդ գողութիւնը։

—Քանի մը սրիկայք մղեր են զայն քաղաքագուտ մեր գիներուն մը ուր խոցուելու են նմա։ Երբ կիսամեռ վիճակի մէջ թողեր են զայն, վրան գլխոյն խուզարկելով բնակարանիս բանալին առեր են... եւ խուցս մտեր են առանց դռնապանէն տեսնուելու։

—Պաղիսդ ցոյց տուա՞ւ զանոնք։

—Անոնցմէ մին միայն կը ճանչնայ... եւ այն ալ մականունամբ... Ֆօժէն անուն մէկը զոր պիտի փնտռեն։

—Արդէն գտած լինելու էին զայն։

—Ո՛հ, ոստիկանութիւնը պարապ ժամանակ չկորսուր։ Պաղիսդ, իւր կրած հարուածէն թմրած, վեց օր անխօս մնաց։

—Եւ տակաւին հիւանդանո՞ց կը գտնուի։

—Ո՛չ։ Երէկ իրիկունէն ի վեր ատ վերադարձաւ։

—Ինչպէ՞ս, ձեր տան մէջ։ Ցուսում թէ վերտին ձեր ծառայութեան չարիք զայն։

—Անժամանակ առի... ղրկեցին ինձ... ոստիկանութիւնը կ'ուզէ իւր հսկողութեան ներքեւ պահել զայն... բայց չպիտի պահեմ, վասն զի ես իսկ պիտի մեկնիմ։

—Այդ էն մեծ բան է այս յարկը մտնելն, զոր իւր ազնիւ ընկերակիցք թալեցին։ Բայց քանի որ այստեղ է, կը փափագիմ տեսնել զայն եւ հարցաքննել։

—Կարծեմ թէ յարմար վայրկեանը չէ, մրմնջեց Ֆոդէլ, աչքին ծայրովը դիտելով, Պոդրէյիսն որ տարի եղած էր։

—Ի՞նչու համար։ Շատ հետաքրքիր եմ զայն լսելու եւ Պ. Պոդրէյիս օտարական չէ։

—Ներողութիւն կը խնդրեմ, պարոն, ըսաւ երիտասարդ այցելուն ակամայ. ուզեւորութեանս պատրաստութիւնները պիտի տեսնեմ, եւ թոյլտուութիւն կը խնդրեմ մեկնելու համար։

—Ոչ... ո՛չ... կեցէ՛ք, խնդրեմ, վայրկեանի մը գործ է եւ կը զուարճանաք։ Իւր տեսակին մէջ տիպար մ'է այդ սպասաւորը։ Հաճեցեք, սիրելիդ իմ Էտուառ, կոչել զայն։

Ֆոդէլ վայրկեան մը վարանեցաւ։ Աւելորդ կը դատէր որ Պ. Պոդրէյիս ներկայ գտնուի այն տեսակցութեան զոր Ֆել հօրեղբայրը կը պահանջէր այնքան ստիպողութեամբ։ միւս կողմէ Պ. Պոդրէյիս այնպիսի եղական դէմք մը առած էր որ Ֆոդէլ յստակօրէն կը նշմարէր թէ այդ պարոնը բացարձակապէս չէր ուզեր դէմ առ դէմ դալ սպասաւորին հետ։ Այս պատճառաւ Ֆոդէլ եւս առաւել փափագեցաւ այդ տեսութիւնը պատճառել նմա։

—Բացարձակապէս կ'ուզէ՞ք, հարցուց։

—Կը խնդրեմ, պատասխանեց Նուազէ։

—Կ'զգուշացնեմ ձեզ որ երկարօրէն չպիտի հարցաքննէք զայն։ Խօսացած եմ այս առաւօտ ոստիկանութեան յանձնել զայն եւ ժամանակը կ'անցնի։ Ա՛յրն, ա՛պահովութեան պաշտօնեայք կ'սպասեն որը իրեն պիտի հետեւին եւ փողոցին ծայրը պիտի ձերբակալեն զինքն։

—Աղէկ պիտի ընեն եւ կը խոստանամ ձեզ որ այդ գործողութիւնն յապաղել չեմ տար։ Իմ փափագս է մի միայն տեսնել զայն եւ երկու երեք հարցում ուղղել նմա։

—Լա՛ւ, ըսաւ Ֆոդէլ։

Եւ ոսքի ելաւ կրակարանին քով կախուած զանգակի մը շուանը քաշելու համար։

Այս շարժմամբ, առանց ուզելու, Պոդրէյիսի եւ այն դրան միջեւ գտնուեցաւ ուստից մնած էին այցելուք։ այնպէս որ, դուրս ելնելու համար, Պոդրէյիս պիտի հարկադրուէր ի բաց վանել Ֆոդէլն որ իւր անցքը դարձուցուր։

Ֆոդէլ, առանց պատճառը գիտնալու, կարծեց գուշակել թէ իւր հակառակորդն այսպիսի մտածումի մ'ունէր, ուստի տեղէն չշարժեցաւ։

Նուազէ, որ այս խորամանկութիւնը չէր նշմարեր, տեղէն չէր շարժած, հանդարտօրէն սպասելով սպասաւորին գալստեան։ Եւ Պաղիսդ չյապաղեցաւ դուրս ելնել այն դռնէն որ ննջասենեկին հետ հաղորդակցութեան մէջ էր։

—Պարոնը զանգա՞կ զարկաւ, հարցուց, բոլորովին զարմացած՝ տեսնելով որ իւր տէրը զոր առանձին թողած էր, հիւրեր ունէր։

—Այո՛, պատասխանեց Էտուառ։ Ցառաջ անցի՛ր։ Պ. Նուազէ զքեզ տեսնել կ'ուզէ։

Պաղիսդ կը ճանչնար Ֆել հօրեղբայրն որ չատ անգամներ այցելութեան եկած էր Սիմոնէի ապագայ ամուսնոյն տունն, եւ դէպ ի անոր կողմը կը յառաջանար, երբ միւսը նշմարեց։

Ցայնժամ տեսարանն անմիջապէս փոխուեցաւ։

Պ. Պոդրէյիս յետս ընկրկեցաւ Էտուառի գլխելու ասելեան, որ դրան առջեւ կանգնած էր, սակայն սպասաւորը մէկ ոստմամբ անոր վրայ յարձակելով, փոդպատէն բռնեց եւ սկսաւ խեղդել զայն առանց ո՛ր եւ է ձեւակերպութեան։

—Բայց ըսելու էիք թէ այս մարդն յիմար է, գոչեց Նուազէ իւր պաշտպանելոյն օգնութեան փութալով։

Աւելորդ օգնութիւն, վասն զի Պոդրէյիս դժուարութիւն չէր կրած իրմէ աւելի ուրէկ եւ նուազ զօրաւոր հակառակորդի մը սեղմումէն ազատելու համար եւ չէր թողուր զայն, ձեռքերը պրկելով։

—Թշուառական... աւազա՛կ... գո՛ղ... մարդասպա՛ն, կը հայոյէր Պաղիսդ ինքզինքը ճողոպրել փորձելով, առանց յաջողելու։

—Էտուառ, կը գոչէր Ֆել հօրեղբայրն որ Պաղիսդը մէջքէն գրկած էր, օգնէ՛ մեզ որ հանդարտեցնենք սա կատղած խենդը։

—Թակարդ մ'է այս, կ'ըսէր Պոդրէյիս, դժգոհեալ։ Զիս հոս բերին որպէս զի սպասաւորի մը խաղտանաց ենթարկեն... իւր տիրոջմէն համար պիտի պահանջեմ։

—Անպիտա՛ն, կը մռնջէր խեղճ Պաղիսդ։ Դո՛ւռ էիր ինձ թակարդ լարողը... դո՛ւռ էիր որ ծակի մը մէջ նետեցիր զիս բանալիներս գրպանէս գողնալու համար...։ Աւա՛սիկ, տէր իմ, այն գողն որ բնակարանդ պարպեց, ինքն է Ի-ժէնը։

—Կը կասկածէի, մրմնջեց Ֆոդէլ կըզպելով ներքնատեղին դուռը։

Ֆել հօրեղբայրը կ'սկսէր ըմբռնել իրաց կացութիւն, եւ թողլով զՊաղիսդ, ըսաւ Պոդրէյիս։

—Թո՛ղ այս մարդը։ Չի կրնար փախչիլ եւ հարկ է որ բացատրութիւն տայ։ Կը պահանջեմ դայս։

—Եսպէտք չունիմ իւր բացատրութենից. այս պատահածն անկասել էր... Պ. Ֆոդէլ պարտի պատճառն յայտնել ինձ... բայց այլ եւս վայրկեան մը չեմ կրնար մընալ այս աւազանոցին մէջ։

—Եւ ես կը յայտարարեմ ձեզ թէ բընակարանէս դուրս չպիտի ելնէք, մինչեւ որ չհաստատէք թէ սպասաւորը սխալմամբ կ'ուրատանէ զձեզ, յարեց Սիմոնէի Նշանածը, կոչտ ձայնով մը։

—Կ'զգուշացնեմ զիրենք, ըսաւ Պաղիսդ չմեկնելով իւր ձեռները զոր արիւնած էր Պոդրէյիս իւր երկաթեայ մատներով եւ մղելով դայն ուժգնութեամբ։ Այո՛, բացատրութիւն մ'ունենանք, իմ ուզածս ալ այդ է... եւ այժմ որ բռնեցի այս սրիկան, բոլոր ինձ ըրածներուն փոխարէնը պ

տեւ ամեն երկիր տեսակ մը բաղմահարուածեան դրութիւն ընդունած է, մին բան զմիւսն դերազանց նոր տեսակ հրացաններ կը գտնուին, որը իրարմէ կը տարբերին հրացանին ծանրութեամբ, հարուածներուն քանակութեամբ և արագութեամբ և գործածուած մեռաղին ու վառօդին բաղադրութեամբ։

—Շաբաթ աւուր հեռագիրն, որ Ֆրեսերիկ Կայսեր վիճակին մնուազգոհացուցիչ լինելը կը ծանուցանէր, ուրիշ աղբիւրներէ ևս ստուգուեցաւ նոյն օր։ Կ'երևի թէ Կայսեր ճեղքուած կոկորդին մէջ զետեղեալ արծաթեայ խողովակը չատ կը նեղէր հիւանդն և անոր քունը կը խանգարէր։ Խողովակի փոփոխում կրնայ լինել, բայց արդեօք այս անհանգստութիւն նոյն իսկ հիւանդութեան աստիճան մ'ևս ծանրանալուն հետեւանք չէ՞ միանգամայն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՆԴԻՐ

ՊԷՇԻՔԹԱՇԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՊՈՏԱՍԽԱՆ ՎԵՀ. ԻՆՐՆԱԿԱԼԻՆ

Պէշիքթաշի գերեզմանատան խնդրոյն պէս և այլ երեւոյթք ծանօթ են արդէն։ Ս. Պատրիարք Հայրը, կաթողիկոսական կոնդակին պաշտօնակութեան հաւատար, գրով մը ծանուցած էր Կայսերական Պալատան Հրամատարութեան թէ յիշեալ գերեզմանատունը Ն. Կ. Վեհափառութեան տրամադրութեան ներքեւ գրուած է։ Կը յիշուի թէ երբ անցեալ տարի այս մասնաւոր գիր մը ներկայացուեցաւ Կայս. Պալատը, Վեհ. Սուլթանն հրամայեց որ բաւական հաստատուն անհաճոյ տեսարան մ'ընծայող այդ գերեզմանատունը վերածել գեղեցիկ պարտէզի։ Պատրիարքական նոր գրոյն ի պատասխան, Ն. Կ. Վեհափառութիւն բարեհաճեցաւ կրկնել իւր նախորդ հրաման, յայտարարելով թէ իւր բարձր կամքն է որ, առանց ոսկերոտեաց փոխադրութեան, ակնահաճոյ երեւոյթ մը տրուի յիշեալ գերեզմանատան, կանոնաւոր պարտէզի ու ծաղկանոցի վերածելով զայն։

Հետեւապէս, Ազգին վրայ պարտականութիւն կը մնայ անյապաղ գործադրել Կայսերական այս բարձր հրաման։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Կը լսենք թէ Ուսումնական Վարչութիւնը կը խորհի Ուսումնական կաճառ մը հաստատել։ Նոյնպէս հետամուտ է ձեռք առնուլ այն միջոցներն որովք կարելի լինի նոր զարկ մը տալ կրթական գործին եւ բարձրացնել ուսուցչաց և դաստիարակաց վիճակն։

ՇԱՀՊԱՂԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Այս առաւօտ աւսարիական չոգենաւով Իզմիրէն մայրաքաղաքս ժամանեց Շահպաղեան Ցակոբ վարդապետն և ուղղակի Դատը Գիւղ գնաց։

Ազգային Պատրիարքարանի կողմէ շրջաբերականներ ղրկուեցան մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցեաց որպէս զի ըստ սովորութեան յառաջիկայ տօնական աւուրց մէջ յատուկ պնակներ շրջեցընեն կեդրոնական բանտին մէջ գրտնուող աղքատաց ի նպաստ եւ գոյացեալ հասոյթը մինչեւ Աւագ Հինգշաբաթի ղրկեն ի Պատրիարքարան՝ բանտարկելոց բաշխուելու համար։

Հրանտ պէյ Ապրօ ձեռնարկած լինելով կեդր. Վարժարանի բարձրագոյն կարգին ֆրանսերէն լեզուաւ դասախօսել Միլին դարու ֆրանսական գրականութեան պատմութիւնը, խնամակալութիւնն իւր այս անձնուիրութեան համար շնորհակալեաց նամակ մ'ուղղեց նմա։

Երկրորդ դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ շաբաթ առաւօտ։

Սպարթալեան Ստեփան և Թագւոր էֆէնտիք այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասան Իզմիրէն։

Խառն ժողովն ի նիստ պիտի գումարի յառաջիկայ չորեքշաբթի ի խորհրդարան Ղալաթիոյ։

Պէշիքթաշի եկեղեցւոյն մէջ ծանուցուած է որ առաջիկայ չորեքշաբթի օրը, ժամը 3½ին, Գեր. Խորէն Սրբազան քարոզ պիտի խօսի կանանց դասուն նիւթ ունենալով հետեւեալը։

ԿՆՔ՝ Բէյոգլու-ԲԷԿ Դէջ.

Հրատարակուեցաւ ԹԻԿԱՐի մարտի ամսաթիւն հետեւեալ բովանդակութեամբ։

Քաղաքավարութեան մնաները։ —Առտընին տեսարաններ։ —Դիմակը։ —Փոքրիկ մարը։ —Նախնեաց հնչմունք։ —Թղթակցութիւն Թիկարի։ —Ծաղիկ եւ Թատրոն։— Թղթատար Թիկարի։

ԼՍԱՐԱՆ

ԱՍԻԱԿԱՆ ԷՆՆԵՐՈՒԹԵԱՆ

Բերայի Ցունաց Սիլլոգոսն իւր սրահները բացած էր երէկ Ասիական ընկերութեան լսարանին համար, որ յաջողութիւնը գերազանցեց ամեն ակնկալիք։ Ժամ ինն էր, ընտիր եւ հոծ բազմութիւն մը, որ մէջ կը նշմարուէին նաեւ օտարազգի ընտանիքներ։ կը գրաւեր Սիլլոգոսի կեդրոնական մեծ դահլեան, որուն մէկ կողմը բարձրանդակի մը վրայ կը գտնուէր Պ. Ճիամալվայի նուագածուաց խումբն։

Հանդէսն սկսաւ Հ. Դ. քալլերգով, որում ներկայը ունկնդրեցին յոտնկայս և զոր ընդունեցին ջերմ ծափահարութեամբ։ Ապա անմիջապէս ի բեմ ելաւ Պ. Սառէ, ֆրանսացի ուսուցիչն, որ էլեկտրականութեան վրայ խօսեցաւ ամփոփ տեսութեամբ, իւր բանախօսութիւնն ե'ւս հետաքրքրաշարժ ընծայելով էլեկտրական զանազան փորձերով։ Պ. Սառէ Շահնազարեան վարժարանի մէջ ուսուցիչ եղած է այն երանգուն երիտասարդաց որք այսօր կը վարեն Ասիական Ընկերութիւնը։

Ապա ի բեմ ելաւ Թովմաս էֆէնտի Թէրզեան որ իւր սովորական շնորհալի և յանկուցիչ ոճով խօսեցաւ կնոջ վերայ, ներկայացնելով զայն իւր երրեակ դերերուն մէջ, իբր կոյս, իբր ամուսին և իբր մայր։ Թէրզեան էֆէնտիի բանախօսութիւնն բանիցս ընդհատուեցաւ եռանդագին ծափահարութեամբ։

Լսարանին երրորդ ատենաբանը, Տր. Բաբանաճի, բանաւոր պատճառաւ մը բացակայելու հարկադրուած լինելով, Կարագարիր Մանասիանին կողմէ խնդրուեցաւ եղիա էֆէնտի Տէմիրճիպաշեանէ մի քանի խօսք արտասանել։ Տխրահոգ բանաստեղծն ի բեմ ելաւ, եւ կարդաց իւր թուղթերուն մէջէն գտած ոտանաւոր մը, զոր մի քանի տարի առաջ գրած էր անձնասպան երիտասարդ գրաշարի մը վրայ։ Այդ քերթուած, ծայրէ ի ծայր ազդեցիկ տխրութեամբ մը գրուած, խոր տպաւորութիւն գործեց ներկայից վրայ, որք ոչնուազ արդէն դգածուած էին ատենաբանին վրդովեալ կերպարանքէն և յուզեալ շեշտերէն։

Նուագածուաց խումբը, դադարներու միջոցին, երաժշտական այլ եւ այլ ընտիր կտորներ կը նուագէր մեծ ճարտարութեամբ։

Ունկնդրաց մէջէն Դարեգին էֆ. Տէմիրճիպաշեան, ի դիմաց հանդիսականաց, գրաւոր ուղերձ մը կարդաց, որով գրուատելէ յետոյ Վեհ. Սուլթանին բարձր զգացումները, շնորհակալութիւն կը յայտնէր մեծարգոյ բանախօսներուն, Սիլլոգոսի վարչութեան եւ առ Տիկին Տիւսաբ փաշա, որոյ հովանաւորութեան ներքեւ կը տրուէր սոյն գրական հանդէսն։

Ցաւաբար ատենաբանութեանց բեմն ելաւ Պողոս էֆէնտի Քիէրստէճեան և ի դիմաց Ասիական Ընկերութեան Տնօրէն Ժողովոյ շնորհակալութիւն յայտնեց առ Տիկին Տիւսաբ փաշա, առ բանախօսս, առ վարչութիւնն Սիլլոգոսի և ամեն անոնց որք իրենց ներկայութեամբ բաշխերած էին Ասիական Ընկերութեան սոյն ձեռնարկը։

Ցանձամ ոտքի հնչելով Վեսմ. Տիկին Տիւսաբ փաշա յուզեալ բանիւք շնորհակալութիւն յայտնեց արտայայտուած համակրանաց համար, գովութեամբ յիշեց Ասիական Ընկերութեան համեստ շրջանակի մը մէջ կատարած արդիւնաւոր գործերն, և հանդէսը փակեց շնորհակալութեամբ առ ատենաբանս և առ հանդիսականս։

Ասիական ընկերութիւնը գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը նուիրեց Վեսմ. Տիկնոջ։

Հանդիսին զուտ հասոյթը մօտաւոր հաշուով 150 ոսկի կը կարծուի։

Ինչպէս ըսինք, հանդէսն ամեն տեսակէտով գոհացուցիչ էր։ Գիտելի էր միայն որ հայ մեծատանց դասն զգալի պակաս մը կը թողուր փոխանակ իւր ներկայութեամբ քաջալերելու այսպիսի գրական ու գիտական հանդէս մը կրթական գործին նուիրեալ, որուն նմանը գժբաղդաբար շատ քիչ անգամ վայելելու առիթը կ'ունենանք։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻ

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Եգիպտոսի օսմանեան արտասովոր պատուիրակ Ահմէտ Մուխթար փաշայի առաջին քարտուղար Արիֆ պէյի և երկրորդ քարտուղար Մէհմէտ Մուհսին պէյի։

Սանիյէ Միւթէմիզ աստիճան՝ Ն. Վեսմութեան օտար լեզուաց քարտուղար եւ կայս. անձնական Դանձուն նախարարութեան թարգմանիչ Օսման պէյի եւ Նապլուսի երեւելիներէն Ապտիւլհատի զատ Սայիտ էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Նապլուս գաւառին թղթակցութեանց տնօրէն Ֆէրիտ էֆէնտիի, Թոֆան զատ Շերիֆ պէյի, Ճէմալն գաւառակի գայմագամ Մէհմէտ Ալի էֆէնտիի, Արտաքին գործոց Նախարարութեան թարգմանութեանց դիւանի օգնական տնօրէն Բոսդանդին էֆէնտիի, նոյն դիւանի քարտուղարներէն Ահմէտ Մուխթար ու Իլիաս էֆէնտիներու, Այտընի նահանգին տրոց վարչութեան քարտուղարներէն Հասիպ էֆէնտիի, Եօզղատի թաղապետութեան բժիշկ Իսմայիլ էֆէնտիի և Միթրովիձայի թաղապետութեան բժիշկ Ասպիւլքերիմ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սելանիկի կեդրոնական հրամանատար Ֆէրիդ Ալի Բիզա փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սելանիկի երեւելիներէն Իպրահիմ պէյի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Զմիւռնիոյ պապական նուիրակ Տ. Թիմոնիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Զմիւռնիոյ լատինաց առաջնորդարանի քանչէլեր Տօն Մարքօ Վարթալիտիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ փարոսներու վարչութեան երկրաչափ Պ. Ժիւլ Պոտուի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն վարչութեան հաշուակալութեան քարտուղարներէն Օննիկ էֆէնտիի և Զմիւռնիոյ առեւտրական դատարանին նախագահ Մէհմէտ պէյի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ռուսական դեսպան Պ. Նելիտոֆ շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեղեկացեաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՈՂՈՂԵԱԼՔ

Ինպատ Գերմանիոյ տարաբաղդ ողորմելոց Վեհ. Սուլթանի բարձր հովանաւորութեան ներքեւ տրուելիք Նուագահանդիսին կազմակերպութեան համար յանձնաժողով մը կազմուած է հետեւեալ բարձրաստիճան անձերէն։ Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սալիա փաշա, կայս. անձնական Դանձուն նախարար Վսեմ. Ցակոբ փաշա, արարողապետ Վսեմ. Միւնիր փաշա, գերմանական դեսպան Պ. տը Բաուովիձ, Հօպէ փաշա և դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Դէսդա։

Յանձնաժողովն հինգշաբթի օրն ի նիստ գումարեցաւ գերմանական դեսպանատան մէջ և խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ նախապատրաստական գործոց վրայ։ Նուագահանդիսին օրն ու յայտագիրը պիտի հրատարակուին ի մօտոյ։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Սիւէզի ջրանցքին խնդրոյն վրայ վաղը բանակցութիւնը պիտի սկսին ընդ մէջ կայս. կառավարութեան և Ֆրանսայի։ Այս առթիւ Նախարարաց Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ։ Նախարարաց Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ զբաղեցաւ նաեւ եւրոպական խնդիրներով։

ՑՈՑՆ ԿՂԵՐԸ

Շաբաթ աւուր Լ. Հերբարի մէջ կը կարդանք.

«Սէրբէզի յոյն մետրոպոլիտը մայրաքաղաքս հասաւ երէկ և իւր ետ կանչուիլը խորին և դառն հետաքրքրութիւն մը կ'ազդէ կղերական շրջանակաց մէջ։ Նոյն իսկ բերմամբ տեղական պարգեւից և այն բացառիկ պայմանաց յորս կը գտնուի բնիկ ժողովուրդն, այն դրծեր որոց մէջ մասնակցութիւն ունին եկեղեցւոյ պաշտօնեայք, յոյժ փափուկ երեւոյթ մը կ'առնուն և բազում շրջահայեցութեան կը կարօտին։ Դիտելի է նաև որ ժամանակներ կան յորս հասարակութեանց և անհատից մտքերն ուրիշ ժամանակներէ աւելի գիւրագրգիռ հանգամանք մը կ'զգենուն, և այս բան կը պատահի այժմ որ Եւրոպիոյ քաղաքական կացութիւնը խռովեալ է։ Տակաւին ո'չ մէկ պաշտօնական տեղեկութիւն երեւցաւ յիշեալ բարձրաստիճան եկեղեցականին դէմ յայտնուած գանգատանաց շարժառիթներուն վրայ, բայց ի'նչ որ ալ լինին անոր դէմ եղած ամբաստանութիւնք, թէ՛ բարոյական և թէ՛ քաղաքական շահուց տեսակէտով փափագելի էր որ այդ ամբաստանութիւնք քննուին՝ դատավարական հաստատեալ եղանակաւ ու ո'չ մի առթիթ ներկայանալ արծարծելու համար հին խնդիրներ որք այնքան յաճախ յուզուած են անցելոյն մէջ, առանց օգուտ մ'ունենալու։»

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի Նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովը շաբաթ օրն ի նիստ գումարեցաւ և զբաղեցաւ եղմտական խնդիրներով։ Ինչպէս յայտնի է, սոյն յանձնաժողովը կը կազմեն Եղմտական ու հանրօգուտ շինութեանց Վսեմ. Նախարարք և Հանրային Պարտուց վարչութեան ու Օսմանեան Պանքայի տնօրէնք։

Այս յանձնաժողով գլխաւորաբար զբաղեցաւ այն մէկ միլիոն ոսկւոյ փոխառութեան խնդրոյն զոր կայս. Իրատէ մը արտօնած է կնքել և որոշեց երկրորդ նիստ մ'եւս ընել որովհետեւ առաջարկուած պայմանք բացարձակ կերպիւ չընդունուեցան։ Կը յուսացուի թէ այս խնդիր մէկ քանի օրէն վերջնական կարգադրութիւն մ'ստանայ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Ա—Ե—դրան Լրագրէն քաղուած)

Հրապարակի առեւտրական վիճակը շաբթուս մէջ դարձեալ անփոփոխ մընաց։ Կակուղ ցորէնի գները քիչ գըլուխ մէկ զրուշի անկում մ'ունեցան, սակայն բարձրանալու հակամէտ կ'երեւին։ Թանկարժէքն շոգենաւ մը հասաւ աստ, 70,000 քիլէ ցորէն բերեցաւ, բայց կիրքա եւ Ագիմա ցորէններու գինն արդէն ինկած լինելով անցեալ շաբթուընէ, այդ շոգենաւուն մօտաւոր գալստեան պատճառաւ, այլ ևս նոր անկում մը չկրեցին։ Լուբիալի գներն հետզհետէ իյնալու վրայ են։ շաբթուս մէջ դարձեալ 100 օխային 10 զրուշ իջան։ Այս անկման պատճառն այն է որ օտար հրապարակաց վրայ խնդրանք չեն լինիր։ Թիֆդիկի հրապարակն եւս, փոխանակ ոգեւորելու, օր ըստ օրէ կը տկարանայ։ Շաբթուս մէջ ընդամենն 100 հակ թիֆդիք վաճառուեցան ի Կ. Պոլիս, օխան 13½ էն 14 զրուշի։ Լոնտոնի մէջ վաճառմանց գումարը կը հասնի 90 հակի, 11¾ բէննիէն։ Բուրդերուն վրայ քանի մը գործեր եղան ի Լիվրբուլ։ 573 հակ Դասապ-Պաշի կոչուած ընտիր տեսակէն (սպիտակ) վաճառեցան անդ, առանց սակայն մեծ զարկ մը տալու հրապարակին որ միշտ հանդարտ է այդ քաղաքի մէջ։ Դալով կապերտներուն, այդ ապրանաց վրայ առեւտուրը եղան, վաճառեցան հազար հատ զանազան տեսակէ և մեծութենէ կապերտք Տաղիստանի, 200 կանգուն Խորասանի, կանգունը 20½ ֆրանքէն, 100 կանգուն նոյն կապերտի ընտիր տեսակէն, մէկ քառակուսի կանգունը 34½ ֆրանքի։

Ամիտոնք անկեալ են միշտ, շաբթուս մէջ ընդամենը 6 մնտուկ վաճառեցան, Մալաթիոյ ընտիր տեսակէ, օխան 187½ զրուշի։ 3 մնտուկ Մալաթիոյ սորին տեսակէն, 155 զրուշի և 5 մնտուկ դեղագործաց փնտռած տեսակէն, 110էն 115 զրուշի։

—Կալաձ հաստատեալ վաճառականք ոմանք որք վառելափայտի եւ փայտածուխի առեւտրով զբաղին խնդրագիր մ'ուղղած են Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկին, որով կը գանգատին թէ թուրք և ռուսական առեւտրական վերջին դաշնագրոյ կնքման պահուն մոռցուած էր յիշատակել իրենց վաճառականութեան առարկան եղող նիւթերն որք մեծաւ մասամբ Ռուսմանիայէն կարտածուին և հետեւաբար կամայական սակագնոց կ'ենթարկուին։

—Պարտիզակի բնակիչք վերջին օրերս իրագործուած տեսան երկար ժամանակէ հետէ իրենց տածած մէկ իղձը, շնորհիւ Նիկոմիդիոյ կուսակալ Սէլիմ Սբերի փաշային, այն է շինութիւնն այն կառուցոյն որ այդ գիւղն հաղորդակցութեան մէջ կը դնէ Նիկոմիդիոյ ծովախորշին հետ։ Մարտ 1729ին աշխատութիւնը սկսան ի ներկայութեան Ն. Վսեմութեան։

—Թոգաթէն կը ծանուցանեն թէ գաւառին դաշտերէից եղերաւոր առնոնց մէջ համաճարակ հիւանդութիւն մը ծագեր է։

—Դատական Նախարարութեան կողմէ Առեւտրական Սենեկին ուղղեալ պաշտօնական զեկոյցի մը նայելով, Պ. Մ՝օյիսի Տանիաս, վաճառական ի Պոլիս, Պաղչէ Դարու, սնանկացեալ յայտարարուեր է ծովային առեւտրի մարտ 28 թուական վճռոյն համաձայն։

ՄԱՔՍՈՒԱՑԻՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑՔ

Մաքսային վերատեսուչ Էմիլ էֆէնտիի կարգադրութեամբ նոյն պաշտօնատան մէջ պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողով մը կազմուած է նախագահութեամբ վերատեսչութեան օգնականներէն Խայրի պէյի և անդամակցութեամբ Մաքսային ժողովոյ անդամ Մէմտուհ պէյի և այլ պաշտօնէից։ Սոյն յանձնաժողովոյ պաշտօնն է քննել կարողութիւնն այն անձանց որք մաքսատան մէջ պաշտօն կը խնդրեն։

ԿԱՑՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Անցեալ տարի կայս. Թանգարանին մօտ նոր շէնքի մը կառուցման ձեռնարկուած էր և միայն հիմերու պատերը շինուելով կիսկատար թողուած էր։ Վեհ. Սուլթանն հրամայած է վերսկսիլ շինութիւններն և առ այդ 4000 ոսկի ծախսել։ Կայս. սոյն հրամանին համաձայն շինութիւնք սկսուած են և առաջ կը տարուին փութով։ Ինչպէս յայտնի է, նոր կառուցանելի շէնքին մէջ պիտի դրուին այն հնութիւնք զոր կայս. Թանգարանի տնօրէն Համտի պէյ անցեալ տարի բերած էր Սայտաէ ինչպէս նաեւ անոնք որոց համար ալ խուզարկութիւնք կը լինին։ Արդէն, Համտի պէյ, մի քանի պաշտօնէից հետ Սայտա ուղեւորած է վերստին խուզարկութիւններ կատարելու համար։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ամէնքի օսմանեան դիւանն Ֆէրիտուն պէյ պաշտօնապէս զեկուցած է հեղինէն կառավարութեան թէ Վեհ. Սուլթանն յունիս 3/15ին, Սելամլրքի հանդէսէն յետոյ պիտի ընդունի հելլենական այն արտասովոր պատուիրակութիւնը որ պաշտօն ունի Վեհ. Սուլթանին մատուցանել Եօրկիոս Թագաւորին կողմէ Ն. Վեհափառութեան նուիրեալ Ս. Քրկչի ականակուռ պատուանշանը։ Այս զեկուցման վրայ, որոշուեր է որ պատուիրակութիւնը մայիսի վերջը ճամբայ ելնէ Ամէնքէն։

ՊՈՇՏՕՆՆԻՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՔ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ կառավարական բոլոր պաշտօնէից ամսաթոշակներն կանոնաւոր կերպիւ վճարուին, փոխարէն հասոյթ մը յատկացուի և առանց այլուր ծախսուելու այդ հասոյթով միայն ամսաթոշակը վճարուին։

ԿԱՍԿԱՆԾԵԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՔ

Բ՝ն-դանդ-էն-բէյ՝ արտատպելէ յետոյ Բերայի լրագրաց տեղեկութիւններն ի մասին մայրաքաղաքէս անցնող ռուս ուխտաւորաց, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ ուրիշ կարգ մը ուղեւորաց վրայ որք Թրակէ և Մակեդոնիա կ'երթան։

«Այդ անձինք, կը գրէ յոյն թերթն, ինքզինքնին գերմանացի կամ ռուսմանացի կը կեղծեն։ Զորս հինգ հոգի խումբ կազմած կը հանին յԱդրիանուպոլիս, Պուկարիայէն և Արեւ. Բուլկարիէն անցնելէ յետոյ։ Աւստրեահունգարական և ռուսմանական կանոնաւոր անցագրեր ունին, բայց գիտելի է որ պուլկար իշխանութեանց կողմէ վաւերացած չեն անոնք, թէեւ Պուլկարիոյ մէջ մեծ հսկողութիւն կը լինի անցագրոց վրայ։ Այդ մարդիկ հետքերի կը ճանաչուին, ցնցոտիներով ծածկուած են եւ կ'ըսեն թէ թշուառութիւնը մղած է զիրենք մեր երկիրը գալ հաց և ապրուստ գտնելու համար։ Սակայն ո՛չ մէկ տեղ գործի կը մտնեն։ Մուրալով մինչև Տէսէդաղմ կ'երթան, ապա կիսմսլէմնա կը մտնեն ուստից զանազան ճանապարհներով դէպի Մակեդոնիա կ'ուղեւորին և կ'ասին թափառիկ լեռնային վայրերը, մասն զի երկիրը չճանչնալով բնականաբար դիւրաւ կը մոլորին։ Տեղական ոստիկանութիւնը չկրնար արգելել այս չրջագայութիւնը, մասն զի ոմանց անցագրերն ու Բէյդէբէները կանոնաւոր են։ Իւրաքանչիւր խումբի մէջ երկու երեք հոգի կան որք քիչ շատ թուրքերէն, յունարէն և պուլկարերէն կը խօսին, բայց մասնաւոր այս լեզուաց առաջինն ու երկրորդը։ Կ'ըսեն թէ իրենց ճամբորդութեան միջոցին ուսած են այդ լեզուներն։ Այդ մարդիկ քաղաքներէ ուրեմն այն գիւղերու կողմը կը դիմեն որոց բնակիչք հիւրասէր են և ուր դիւրաւ է գտնել իրենց հետքը։ Իրենց ցնցոտեաց ներքեւէն ատրճանակներ կերուին որք աղքատութեան չեն մատներ բնաւ։»

Այն ունկնդրութեան միջոցին, զոր Վեհ. Սուլթանն այս ուրբաթ օր շնորհած էր աւստրիացի Քոտրէեավքի զօրավարին, Ն. Վեհափառութիւն առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան շնորհած է նմա։

—Ինչպէս յայտնի է, Քաղաքապետութեան վարչական ժողովոյ ընդմամբ պաշտօնէից գատաստաններու յատուկ գրութիւնը յանձնուած են Պետական Խորհրդոյ դատական ճիւղին։ Արդ նոյն ընդհանուր ժողովոյ յատուկ ուրիշ գործերն ևս, որք են կալուածոց արժէքներու բարեփոխում, Օսմանիյէ Թէզքէրէսիի մէջ պատահած սխալներու սրբագրութիւն և այլք, յանձնուած են Քաղաքապետութեան ժողովոյ։

—Կրէտէն հետեւեալ լուրերը կ'հաղորդեն։

Կուսակալ Քօսդաքի փաշա Ամբոփուլօ անցեալ շաբաթ օր Կալաթա կոչուած վայրը գնաց ուր հարիւրի չափ շահապք և Քիտոնիա գաւառակին երեւելիք համախմբուած էին Ն. Վսեմութեան հրամանաւ։ Կուսակալն անոնց պարզեց կղզւոյն վիճակն որ յոյժ ծանրակշիռ է յաճախակի պատահած ոճրագործութիւնց պատճառաւ և հրաւիրեց զանոնք պէտք եղածն ի գործ դնել իրենց ստորադասելոց և ընկերակցաց մօտ որպէս զի իրաց այս կացութիւնը վերջ մը գտնէ։

—Դատական Նախարարութիւնն որոշեր է ջնջել ծովային առեւտրական դատարանն և նորա յատուկ գործերն յանձնել առեւտրական վերաքննիչ ատենին։

—Իզմիրի լրագիրը կը պատմէ թէ այս օրերս անատոլիոյ դիր մը ուղղուելով Մատթէոս էֆէնտի Պալեօղլանի, 250 ոսկի պահանջուեր է իրմէ, ծանր սպառնալիքներ։ Սոյն նամակին հեղինակին ձերբակալումն, որ կատարուած է բաւական հետաքրքրաշարժ պարագայից մէջ, պատմուած է մեր Իզմիրի թղթակցին նամակաւ զոր վաղը պիտի հրատարակենք։

—Մուսուլէն երկու հեռագիրներ ևս ստացանք որոնց, կրսէ Հ՝էֆէտ, կը գանգատին տեղւոյն կուսակալ Ֆաիզ փաշայի պաշտօնավարութեան դէմ։ Թուրքատէ մը արտօնած է կնքել և որոշեց երկրորդ նիստ մ'եւս ընել որովհետեւ առաջարկուած պայմանք բացարձակ կերպիւ չընդունուեցան։ Կը յուսացուի թէ այս խնդիր մէկ քանի օրէն վերջնական կարգադրութիւն մ'ստանայ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Ա—Ե—դրան Լրագրէն քաղուած)

Հրապարակի առեւտրական վիճակը շաբթուս մէջ դարձեալ անփոփոխ մընաց։ Կակուղ ցորէնի գները քիչ գըլուխ մէկ զրուշի անկում մ'ունեցան, սակայն բարձրանալու հակամէտ կ'երեւին։ Թանկարժէքն շոգենաւ մը հասաւ աստ, 70,000 քիլէ ցորէն բերեցաւ, բայց կիրքա եւ Ագիմա ցորէններու գինն արդէն ինկած լինելով անցեալ շաբթուընէ, այդ շոգենաւուն մօտաւոր գալստեան պատճառաւ, այլ ևս նոր անկում մը չկրեցին։ Լուբիալի գներն հետզհետէ իյնալու վրայ են։ շաբթուս մէջ դարձեալ 100 օխային 10 զրուշ իջան։ Այս անկման պատճառն այն է որ օտար հրապարակաց վրայ խնդրանք չեն լիներ։ Թիֆդիկի հրապարակն եւս, փոխանակ ոգեւորելու, օր ըստ օրէ կը տկարանայ։ Շաբթուս մէջ ընդամենն 100 հակ թիֆդիք վաճառուեցան ի Կ. Պոլիս, օխան 13½ էն 14 զրուշի։ Լոնտոնի մէջ վաճառմանց գումարը կը հասնի 90 հակի, 11¾ բէննիէն։ Բուրդերուն վրայ քանի մը գործեր եղան ի Լիվրբուլ։ 573 հակ Դասապ-Պաշի կոչուած ընտիր տեսակէն (սպիտակ) վաճառեցան անդ, առանց սակայն մեծ զարկ մը տալու հրապարակին որ միշտ հանդարտ է այդ քաղաքի մէջ։ Դալով կապերտներուն, այդ ապրանաց վրայ առեւտուրը եղան, վաճառեցան հազար հատ զանազան տեսակէ և մեծութենէ կապերտք Տաղիստանի, 200 կանգուն Խորասանի, կանգունը 20½ ֆրանքէն, 100 կանգուն նոյն կապերտի ընտիր տեսակէն, մէկ քառակուսի կանգունը 34½ ֆրանքի։

Ամիտոնք անկեալ են միշտ, շաբթուս մէջ ընդամենը 6 մնտուկ վաճառեցան, Մալաթիոյ ընտիր տեսակէ, օխան 187½ զրուշի։ 3 մնտուկ Մալաթիոյ սորին տեսակէն, 155 զրուշի և 5 մնտուկ դեղագործաց փնտռած տեսակէն, 110էն 115 զրուշի։

—Կալաձ հաստատեալ վաճառականք ոմանք որք վառելափայտի եւ փայտածուխի առեւտրով զբաղին խնդրագիր մ'ուղղած են Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկին, որով կը գանգատին թէ թուրք և ռուսմանական առեւտրական վերջին դաշնագրոյ կնքման պահուն մոռցուած էր յիշատակել իրենց վաճառականութեան առարկան եղող նիւթերն որք մեծաւ մասամբ Ռումանիայէն կարտածուին և հետեւաբար կամայական սակագնոց կ'ենթարկուին։

—Պարտիզակի բնակիչք վերջին օրերս իրագործուած տեսան երկար ժամանակէ հետէ իրենց տածած մէկ իղձը, շնորհիւ Նիկոմիդիոյ կուսակալ Սէլիմ Սբերի փաշային, այն է շինութիւնն այն կառուցոյն որ այդ գիւղն հաղորդակցութեան մէջ կը դնէ Նիկոմիդիոյ ծովախորշին հետ։ Մարտ 1729ին աշխատութիւնը սկսան ի ներկայութեան Ն. Վսեմութեան։

—Թոգաթէն կը ծանուցանեն թէ գաւառին դաշտերէից եղերաւոր առնոնց մէջ համաճարակ հիւանդութիւն մը ծագեր է։

—Դատական Նախարարութեան կողմէ Առեւտրական Սենեկին ուղղեալ պաշտօնական զեկոյցի մը նայելով, Պ. Մ՝օյիսի Տանիաս, վաճառական ի Պոլիս, Պաղչէ Դարու, սնանկացեալ յայտարարուեր է ծովային առեւտրի մարտ 28 թուական վճռոյն համաձայն։

ՄԱՔՍՈՒԱՑԻՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑՔ

Մաքսային վերատեսուչ Էմիլ էֆէնտիի կարգադրութեամբ նոյն պաշտօնատան մէջ պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողով մը կազմուած է նախագահութեամբ վերատեսչութեան օգնականներէն Խայրի պէյի և անդամակցութեամբ Մաքսային ժողովոյ անդամ Մէմտուհ պէյի և այլ պաշտօնէից։ Սոյն յանձնաժողովոյ պաշտօնն է քննել կարողութիւնն այն անձանց որք մաքսատան մէջ պաշտօն կը խնդրեն։

ԿԱՑՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Անցեալ տարի կայս. Թանգարանին մօտ նոր շէնքի մը կառուցման ձեռնարկուած էր և միայն հիմերու պատերը շինուելով կիսկատար թողուած էր։ Վեհ. Սուլթանն հրամայած է վերսկսիլ շինութիւններն և առ այդ 4000 ոսկի ծախսել։ Կայս. սոյն հրամանին համաձայն շինութիւնք սկսուած են և առաջ կը տարուին փութով։ Ինչպէս յայտնի է, նոր կառուցանելի շէնքին մէջ պիտի դրուին այն հնութիւնք զոր կայս. Թանգարանի տնօրէն Համտի պէյ անցեալ տարի բերած էր Սայտաէ ինչպէս նաեւ անոնք որոց համար ալ խուզարկութիւնք կը լինին։ Արդէն, Համտի պէյ, մի քանի պաշտօնէից հետ Սայտա ուղեւորած է վերստին խուզարկութիւններ կատարելու համար։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ամէնքի օսմանեան դիւանն Ֆէրիտուն պէյ պաշտօնապէս զեկուցած է հեղինէն կառավարութեան թէ Վեհ. Սուլթանն յունիս 3/15ին, Սելամլրքի հանդէսէն յետոյ պիտի ընդունի հելլենական այն արտասովոր պատուիրակութիւնը որ պաշտօն ունի Վեհ. Սուլթանին մատուցանել Եօրկիոս Թագաւորին կողմէ Ն. Վեհափառութեան ն

ԳԱՖԷ ՄԷՆՏՐԼ

ԲՈՒԴԼԵՆՈՒՐՄԵՆԳՐԱՍԷ, ՎԻԵՆՆԱ

Վիեննայի սոյն համբաւաւոր գբօսատան մէջ կ'ընդունուին թուրքերից եւ Ռուսից Հայոց կարեւորագոյն թերթերն, եւ ամեն օր անդ կը յանախեն բազմաթիւ Հայեր։ 1680 1—4

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԹԷՌԷԶ

Թարգմանեց

Լ. ԲԱՇՕԱԼԵՆԱՆ

Սոյն կարի հետաքրքրաշարժ վէպն, Աբեւելեան սիւնակներուն մէջ իբր թերթօն հրատարակուելէ յետոյ, առանձին երկու հատոր կազմած՝ կը վաճառուի իւրաքանչիւր հատորն 5 ղրշի. Կեդրոնատեղին է Աբեւելեան խմբագրատունը։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

Մոսկուա, 14 ապրիլ

Մոսկովեան Վերոնոսդի կ'ըսէ թէ Պրէզմարք իշխանը չափազանցելով Պաղէնպէրկի Ալեքսանդր իշխանին սմուսնութեան միջադէպը, սխալ մը գործեց, որովհետեւ, կ'ըսէ, Ռուսիոյ բոլոր ուշադրութիւնն այս պահուս կեդրոնացած է Արեւմտից և ոչ թէ Արեւելից վրայ։

Պերլին, 14 ապրիլ

Ֆրեդերիկ կայսրը լաւ գիշեր մ'անցուց. իր վիճակ կը բարւոքի։

ԸՆԴՐԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՊՈՒԼԱՆԺԻԻ

Բարիզ, 16 ապրիլ

Աւարտի բովանդակ արդիւնքն երեսփոխանական ընտրութեան որ երէկ կատարուեցաւ Նոսի գաւառին մէջ։

Արձանագրեալ ընտրողք	363,935
Քուէարկողք	276,330
Զօրավար Պուլանժէ	172,328 քուէ
Պ. Ֆուգառ	75,901 »
Պ. Մոռօ	9,617 »

Զօրավար Պուլանժէ երեսփոխան ընտրուեցաւ։

Ամիէնք, 15 ապրիլ

Հելլենական կառավարութիւնը պետական ընկերութեան մը հետ պայմանագիր մը կնքեց՝ Նաւարինոյ և Գալամատայի միջեւ երկաթուղւոյ գծի մը շինութեան համար։ Ըստ այս պայմանագրոյն, կառավարութիւնն ընկերութեան կուտայ մէկ քիլոմէտրի վրայ 120,000 ֆրանք՝ տարեկան 6 % տոկոսներ պարտատոմսերով Շինութիւնք ընդհուպ պիտի սկսին։

Մաքսատանց մարտ ամսուան հասոյթք անցեալ տարոյ մարտ ամսուան հասոյթներէն աւելի են։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Պալերմա, 4 ապրիլ

Օսմանեան Թօնսոլիսէ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. 1)	Սէրի Գ.	Կ.	15 25
Զօրաւոր գոցուածքն վերջը	»	»	15 25
Բէօյի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուածքս	»	»	15 27
Բարձրագոյն գին	»	»	15 27
Նուազագոյն »	»	»	15 26
Կէս օրին	»	»	15 26

ԻՍԹԻԳՐԱՁՔ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		Գ.	Կ. 35 15
Այս առաւօտ		»	35 12
Կէս օր		»	35 11

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԱՐԹԼԻՆԻ

Փոխառութիւն 1358) 1862)	A.	Սէրի	Գ.	Կ. 24
» 1860) 1863)	B.	»	»	14 20
» 1872) 1865)				
» 1869)	C	»	»	0 15 27
» 1873)				

ԲԱՆԿԵՏՈՒՄԻՆ

Ասիական Ընկերայ.	Ստեր. Լ.	4 13
Բրէտի յենէրալ	Օսմ. »	7 12
Պանք տը Փարիզ	»	6 30
Սօս. Շանտ է վլէյօր	»	4 15
Թրամուէյ	»	» 407 1/2
Բուսվիլի երկաթուղի	Ֆր.	39 3/8
Սպլիկասիոն տը Բրէսիթէ	»	—
Բանկեթուղթ Լաբիսի	»	132

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԻ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	88 16
Անգլիական ոսկի	»	111 12
Բօլ Իմպէրիալ	»	91
Գրեմիշ	»	51 15
Ռուպլի թղթադրամ	»	10 62
» արծաթ	»	73 30
Ֆլորին	»	— —
Սեմ. արծ. (տարբ.)	»	108 10
Վիեննոյ	»	104 10
Հինգնոյ	»	104 10
Մեթալիք	»	103
Թասիքէ	»	12

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 14 ապրիլ ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ			100
Օսմ. »	Սէրի Գ.	բացուածքս	14 1/8
» »	»	գոցուեցաւ	14 3/16
» »	»	Ա.	24
» »	»	Բ.	14 1/2
» »	»	Գ.	14
Օթօման 1871		գ. կ.	79 3/4
Փոխառութիւն 1877		գ. կ.	94 3/4
Պանք Օթօման			10 3/4
Ռուսական փոխառ. 1873			93 3/8
Եգիպտական միայնալ (ընդհանրէ)			80 3/4
» առանձին (բրիվիլէժիէ)			103 1/8
Տայրա Սանիէ			77 1/2
Տօմնիայ (փոխառ. Լոչիլա)			100 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 474

Վիեննա, 14 ապրիլ ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 80
Օսմանեան երկաթուղի	19 20

Բարիզ, 14 ապրիլ ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ընդհ 4 1/2 %	106 65
» » 3 %	81 42 1/2
Օսմանեան բռնասիոնէ Սէրի Դ. բացուածքս	14 20
» » » գոցուածքս	14 25
» » » Բ.	14 10
» » » Գ.	14 15
Օսմանեան երկաթուղի	39
» Բէյրթի բանկեթուղթ	— —
Պանք Օթօման	510
Դրէսմի Լիոնէ	563 75
» Ֆոնսիէ	1358 75
Բամենտոմն Լիոնի	1265
Սուէզի ջրանցք	2125
Ռուսական 5 % 1877 թ.	— —
Իտալական Ընդհ	95 85
Սպանական (պրատքին)	68
Եգիպտական միացեալ	409 37 1/2
Բրեսիլիէ թիւրք	372 50
5 % Հելլենական	369 37 1/2
Չէք Լոնաքայի վրայ	25 27

ԲԱՐԻԶ ԲԹԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 14 ապրիլ ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ընդհ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսոլիտ	14 17 1/2
Եգիպտական	408 75

ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՄԻՄԲՆ

ՅԵԳԻՊՏՈՍ

ԴԱՀԻՐԷ, 17/29 մարտ.

Որչափ ալ պարագայները չեն թոյլատրած Հայ դերասանութեան նորաստեղ յառաջդիմութիւններ ընել, սակայն առ այս նորա ցոյց տուած գովելի փափաքը՝ ընդհանուր յատկութեան մը հետ միացած՝ կրցած են ամէն դժուարութեանց յաղթելով, պահել թատերական արուեստը մեր Ազգի մէջ։ Ոստի Հայ դերասանութիւնն, որչափ ըստ ինքեան փոքրիկ կարեւորութիւն մ'ունենայ այսօր, կարծեմ ազգային մասից պարտականութենէն դուրս չէ երբեմն առ նա հետաքրքրել հասարակութեան միտքն։ Ահա այս հանգուցմամբ անօգուտ չհամարեցի յօդուած մը նուիրել Տեարց Պէնլեանի և Մելիքեանի խմբին։

Այս խումբն՝ որ յաջողեցաւ երկամեայ ժամանակահատուածի համար իւր տարադրութեան ներքեւ ունենալ քաղաքիս Խեդիվական չքեղապանծ թատրոնը, մարտ 17ի գիշերը տուաւ իւր առաջին ներկայացումը, Լէպպլէպիճի Հօր Հօր Ադա ծանօթ թատրոնուագը, զոր ողջունեցին ջերմ և որոշընդստ ծափահարութիւնք։ Տեղւոյս թատերասէր հասարակութիւնն — յորում պարծանօք կ'ըսեմ թէ մեծամասնութիւն մը կը ներկայացնէր Հայ գաղթականութիւնը— տարբեր կերպիւ չէր կրնար յայտնել իւր գոհունակութիւնն այն զուարճալի և չքեղ երեկոյթներու համար՝ զոր եկած էր նուիրել Հայ դերասանութիւնն։

Թէ ի՞նչ եղած է հետգհետէ Հայ դերասանաց տպաւորութիւնն այն հասարակութեան վրայ՝ բացատրեմ հմաւօտիւ։ Պէտք է դիտնալ թէ Հայ դերասանք կոչուած էին իրենց մէջերն ու արուեստական տաղանդն ի հանդէս բերել ոչ միայն Հայ, ոչ միայն Արեւելեայ գաղթականութեանց առջեւ, այլ ամբողջ միջազգային հասարակութեան մ'առջեւ, յորում ամէն քաղաքակիրթ ազգ ունի իւր ներկայացուցիչն և որ ապաքէն քիչ մ'աւելի խստապահանջ է, զի լիովին ունի թատերական ճաշակն և յաճախ առիթն ունեցած է ծափահարելու մեծահռչակ արուեստագէտներ։

Նախ՝ Հայ խումբը կը ներկայանար՝ ինչ որ չէ եղած ուրիշ եւրոպական թատերախումբերու կողմանէ՝ այնպիսի Ռեբերտուարով մը, յորում արուեստը կը ներկայացնէ իւր ամէն ճիւղերն, ինչպէս՝ Օբէրէթ, Վոդէվիլ, Տրամ, Բուֆֆոն եւն։ Ասի ցոյց կուտար թէ Հայն՝ ինչպէս ամէն արուեստներու՝ թատերական արուեստի մէջ ալ չէ միտած մասնագէտ լինելու. արդեւք սխալած պիտի ըլլամ ըսելով թէ Հայ դերասանաց նուազ կամ դանդաղ յառաջդիմութեան չարժառիթ մ'եղած ըլլայ այս, զի որո՞ւ տրուած է քաջ ողջերգակ և միանգամայն քաջ երգիչ մ'ըլլալ։ Տեսարանի վրայ այլ է խօսիլ, այլ է երգել, ինչպէս նաեւ այլ է խնդացնել, այլ է լայնել։ սոքա իրարմէ տարբեր մասնագիտութիւններն են, որոնցմէ դերասան մը պէտք է ընտրէ այն՝ որ հանձնայն է իւր ձայնի, իւր ձիրքն և ի մի բան իւր ընդհանուր նկարագրի. հակառակ պարագայի մէջ ոչ յաղթութիւն, ոչ ալ վարժութիւն չեն կրնար ցոյն բերելով կատարելագործել և բացառիկ հրաշակի մ'արժանի ընել։ Այս տկարութեամբ թատերարեմի վրայ քայլ դնող դերասանք միայն կարողացած են զաչարհ հիացնելու։

Սակայն Հայ դերասանութիւնն իւր բացարձակ գիտակցութեամբն իսկ ինչպէս չի զլորեր այդ խստոր ճամբու մէջ, երբ պարագայներն այդպէս կը հարկադրէին ընել։ Մի թէ կրնայր տարբեր կերպիւ վարուիլ խեղճ Հայ դերասանն, երբ առ ժամանակ մը չէր գտներ հմակիրներ այն ճիւղին, որում հետեւիլ փափաքած էր, երբ չունէր լայնատարբ միջավայր մը՝ միտ նորանոր հանդիսականաց առջեւ իւր մասնաւոր ճիւղը ներկայացնելու համար բնականաբար աւելի փորձ և աւելի կատարելագործուած։ Այսպէս՝ Հայ դերասանը զինքն չրջապատող հանդիսականաց հմակերպելու և կամ լաւ ևս ըսել իւր հաճոյ խնդիրն —որոյ դառնութիւնը բաղ գիտեն մեր դերասաններն ու վարժապետներն— ապահովելու համար զոհ տուած է միտս իւր ներքին տենչն, իւր կոչումն ու իւր ընդունակութիւնն և ստիպուած է ամէն օր արուեստի տարբեր ճիւղով մը ներկայանալ հասարակութեան։ Հայ դերասանը մերթ ողբերգակ (Tragique) է, մերթ երգիչ (Lyrique), մերթ թատրերգակ (Dramatique) եւն. այս չէ՞ եղած նորա ընթացքն. ի՞նչ դէս ուրեմն կարելի է սպասել որ նա սոյն իրարմէ տարբեր ճիւղերու մէջ հաւասարապէս կարենայ գոհացնել հասարակութեան ճաշակն։ Այս ճշմարտութիւնները գիտնալով՝ Հայ դերասանական խմբի նորօրեայ Ռեբերտուարն առջեւ երկմտա գտնուած ատենս մեծ ուրախութեամբ դիտեցի այն համակրանքը՝ զոր վայելից Հայ դերասանութիւնն, այն կարեւորութիւնը՝ զոր անմիջապէս կարողացաւ ստանալ իւր ներկայացուցած մի քանի թատերաուեստներովն։ Այս յաջող պարագայն գրգիռ մ'եղաւ ինձ սոյն խմբին քանի մը տող նուիրելու և ի մասնաւորի նորա քանի մ'առանձնակարգ անդամներու արժանեաց վրայ յայտնելու իմ կարծիքս՝ հետեւելով միշտ ընդհանուրի կարծեաց։

Աւելորդ չէ երբեմն խօսիլ այն անձնաւորութեանց վրայ, որ մեր թատերական արուեստի այս անկումին մէջ՝ հաստատամտաբար տոկալով ամէն տեսակ խոչընդոտներու եւ անձկութեանց՝ նորա յայտ, նեցուկներն և յաճախ նորա զոհերն եղած են։

Խմբին առաջին երգչուհին է Տիկին Սիրանոյշ։ ո՞ր Հայը չէ ճանչցած զայն, այսինքն ո՞ր Հայը չէ ծափահարած զայն՝ յափշտակուած այն ազատութեան ներքեւ, զոր գիտէ թողուլ նա իւր ունկնդրողի վերայ՝ ինչ որ գաղտնիքն, ոգին է սոյն արուեստի։ Թէեւ Պոլսեցի եմ, բայց հասակս չէ ներած վայելել Հայ թատրոնն իւր վաղանցուկ ոգեւորութեան մէջ. այսու հանդերձ լսած եմ թէ այդ առենին, 1874 թուականին, նորատի եւ քնքուշ գեղուհի մ'երեւցած է Հայ թատրարեմի մը վրայ, նորաբողբոջ հասակի մը հրապոյրներովն օժտուած և առ ժամանակ մը Փէր Ասպէն անուան ներքեւ փալած է նա. այդ Փէր Ասպէնը մեր այսօրուան Սիրանոյշն է՝ Հայ բնմի դերացակուհին, որ սոյն անուան գեղեցկութեան հետ իւրացուցած արուեստի գեղեցկութիւններն ալ՝ յաջողած է այնքան հռչակ հանել Վասփորէն մինչեւ Կաւկաս, Կաւկասէն մինչեւ Զմիւռնա եւ Ամէնք, անտի ալ մինչեւ Փարատոնի երկիրն։ Տիկին Սիրանոյշ իւր ողբերգակ այնքան ընդհանուր համակրանաց եւ գովեստներու արժանացնէ վերջն ալ կարծես չէ կրցած յաջորդ տալ իւր փառաբերութեան եւ հռչակ ուրեմն տենչ մ'ունեցած է թողելու խօսքն եւ քիչ մ'ալ երաժշտութեամբ, հոգեկան քաղցր թրթռումներով հասարակութեան սրտին տրելու. առ այս յաջողելու համար ունէր նա արդէն ինչ որ ամէնահարեւորն է, այսինքն յստակ եւ քաղցրահնչիւն ձայն մը, որ այսօր՝ եւրոպական ձայնագրութեան չնորհիւն յզկուած եւ կրթուած՝ հրապուրելու եւ յուզելու կարողութեան հասած է։ Տիկին Սիրանոյշ բացառիկ տաղանդ մը ցոյց տուած է՝ ներկայանալով երբեմն իբրեւ յաջողակ դերձէ մը. ոչչափ շնորհագեղ եւ գրաւիչ կերպիւ կ'երգէ նա կոչ. Մէյլի մէջ Բաէնս Միլեթարուի, Ժիրոֆլէ Ժիրոֆլարի մէջ Մաուսէլէնի եւ Լէ Պոլէնի Ֆրակոլէթօի դժուարին եղանակները՝ խառնելով նոցա հետ իւր հոգւոյ հմայն զգացողութիւնն. ունկնդիրը զանոնք լսելէ վերջն ալ ընդ երկար իւր հոգւոյ անհունութեան մէջ կ'զգայ նոցա ազատ արձագանգն։ Որչափ աւելի անհամեմատ կերպիւ բարձր պիտի լինէր Տիկին Սիրանոյշի հռչակն, եթէ չըբաղասուած լինէր նպաստաւոր հանգամանքներով։

Տիկին Գոհարիկ ունի իւր մասնաւոր ճիւղը՝ զոր մեծ խնամքով ջանացած է կատարելագործել։ Եւրոպական թատերախաղերու մէջ նորա ունեցած դերամթեաք և թեթեւաշարժ ձեւերն, որ մենաշնորհ մ'են Ֆրանսացի դերասանուհւոց, զայն համակրելի կ'ընեն հասարակութեան։ Միայնոյն չեմ լիներ եթէ ըսեմ թէ՝ Տիկին Գոհարիկ փորձ երգչուհի մ'է միա՛գամայն և իւր թրթռուն ձայնովն ու աշխոյժ չեչտերով գիտէ գրաւել ունկնդիրը, միայն թէ ներուսի մեղ ըսել թէ ձայնի հագէնպ երեւէնները մէջ երբեմն լսելի կ'ընէ քիչ մը խիստ հնչուններ, որք չեմ կարծեր որ ներդաշնակ հնչեն ամէն ականջներու։ Ինչ որ ալ ըլլայ՝ սոյն խմբի ամենակարեւոր անդամներէն մին ալ Տիկին Գոհարիկն է և պիտի յաջողի առժամանակ մը տեղւոյս թատերասէրներն իրմով զուարճացնելու։

Օր. Ե. Քարաքաշեան՝ ամէն ոք գիտէ թէ Հայ թատրոնի փառքն աւելցուցած է երբեմն՝ իւր ողբերգակ։ Նա ունենալով հանդերձ դերասանուհւոյ մը ամէնֆիզիքական ու բարոյական պահանջքները, դժբաղդաբար չունի ըստ բաւականի ձայն, հեռուապէս թատերանուագներու մէջ հորդարձրուած է նուազ կարեւոր դերեր ստանձնելու. սակայն տեսարանի վրայ իւր ունեցած շնորհալի ձեւերն և մանաւանդ հազուագիւտ համարձակութիւնը բացայայտ առհաւատչեայ մ'են Օր. Քարաքաշեանի վարձի փորձառութեան։

Օր. Արաքսի՝ Հայ թատերարեմի այդ նորածագ ատաղն, իւր ստանձնած դերերու մէջ ցոյց տուած յաջողութիւններով փայլուն ապագայ մը կը խոստանայ։

Երկրորդական դերասանուհիք ևս առհասարակ անձերի են իրենց յանձնուած առաւել կամ նուազ կարեւոր դերերու մէջ, և ոչչափ իրենց սեւ և փոանդաւոր աչքերով, — որ կարծես Հայ գեղեցիկ սեռի յատկանիշն է— նոյնչափ ալ իրենց արուեստական յաջողութիւններով կրցած են հասարակութիւնը գրաւել։

Դերասանաց մէջ Պ. Ս. Պէնլեան՝ խմբին ազնիւ անօրէնն, որ այնքան հռչակ հանած է երբեմն իւր առաջնակարգ ողբերգակ-հանդերգակ, ժամանակին պահանջմանց համակերպելով՝ կատակերգակ երգիչ մը լինելու միտած և առ այս յաջողած է. թէեւ ըստ բաւականի չունենալով ձայն՝ իրրեւ երգիչ անկարող եղած է կատարելապէս գոհացնել երաժշտութեան պահանջքն, այլ իւր կատակերգակ իւր արձանիքն անժխտելի է։ Աւելի գերազանց է նա Թրքական թատերախաղերու մէջ։ Լէպպէպիճի Հօր Հօրի դերին մէջ չեմ կարծեր որ ներդաշնակ հնչեն ամէն ականջներու։ Ինչ որ ալ ըլլայ՝ սոյն խմբի ամենակարեւոր անդամներէն մին ալ Տիկին Գոհարիկն է և պիտի յաջողի առժամանակ մը տեղւոյս թատերասէրներն իրմով զուարճացնելու։

Օր. Ե. Քարաքաշեան՝ ամէն ոք գիտէ թէ Հայ թատրոնի փառքն աւելցուցած է երբեմն՝ իւր ողբերգակ։ Նա ունենալով հանդերձ դերասանուհւոյ մը ամէնֆիզիքական ու բարոյական պահանջքները, դժբաղդաբար չունի ըստ բաւականի ձայն, հեռուապէս թատերանուագներու մէջ հորդարձրուած է նուազ կարեւոր դերեր ստանձնելու. սակայն տեսարանի վրայ իւր ունեցած շնորհալի ձեւերն և մանաւանդ հազուագիւտ համարձակութիւնը բացայայտ առհաւատչեայ մ'են Օր. Քարաքաշեանի վարձի փորձառութեան։

Օր. Արաքսի՝ Հայ թատերարեմի այդ նորածագ ատաղն, իւր ստանձնած դերերու մէջ ցոյց տուած յաջողութիւններով փայլուն ապագայ մը կը խոստանայ։

Երկրորդական դերասանուհիք ևս առհասարակ անձերի են իրենց յանձնուած առաւել կամ նուազ կարեւոր դերերու մէջ, և ոչչափ իրենց սեւ և փոանդաւոր աչքերով, — որ կարծես Հայ գեղեցիկ սեռի յատկանիշն է— նոյնչափ ալ իրենց արուեստական յաջողութիւններով կրցած են հասարակութիւնը գրաւել։

Դերասանաց մէջ Պ. Ս. Պէնլեան՝ խմբին ազնիւ անօրէնն, որ այնքան հռչակ հանած է երբեմն իւր առաջնակարգ ողբերգակ-հանդերգակ, ժամանակին պահանջմանց համակերպելով՝ կատակերգակ երգիչ մը լինելու միտած և առ այս յաջողած է. թէեւ ըստ բաւականի չունենալով ձայն՝ իրրեւ երգիչ անկարող եղած է կատարելապէս գոհացնել երաժշտութեան պահանջքն, այլ իւր կատակերգակ իւր արձանիքն անժխտելի է։ Աւելի գերազանց է նա Թրքական թատերախաղերու մէջ։ Լէպպէպիճի Հօր Հօրի դերին մէջ չեմ կարծեր որ ներդաշնակ հնչեն ամէն ականջներու։ Ինչ որ ալ ըլլայ՝ սոյն խմբի ամենակարեւոր անդամներէն մին ալ Տիկին Գոհարիկն է և պիտի յաջողի առժամանակ մը տեղւոյս թատերասէրներն իրմով զուարճացնելու։

Օր. Ե. Քարաքաշեան՝ ամէն ոք գիտէ թէ Հայ թատերարեմի այդ նորածագ ատաղն, իւր ստանձնած դերերու մէջ ցոյց տուած յաջողութիւններով փայլուն ապագայ մը կը խոստանայ։

Երկրորդական դերասանուհիք ևս առհասարակ անձերի են իրենց յանձնուած առաւել կամ նուազ կարեւոր դերերու մէջ, և ոչչափ իրենց սեւ և փոանդաւոր աչքերով, — որ կարծես Հայ գեղեցիկ սեռի յատկանիշն է— նոյնչափ ալ իրենց արուեստական յաջողութիւններով կրցած են հասարակութիւնը գրաւել։

Դերասանաց մէջ Պ. Ս. Պէնլեան՝ խմբին ազնիւ անօրէնն, որ այնքան հռչակ հանած է երբեմն իւր առաջնակարգ ողբերգակ-հանդերգակ, ժամանակին պահանջմանց համակերպելով՝ կատակերգակ երգիչ մը լինելու միտած և առ այս յաջողած է. թէեւ ըստ բաւականի չունենալով ձայն՝ իրրեւ երգիչ անկարող եղած է կատարելապէս գոհացնել երաժշտութեան պահանջքն, այլ իւր կատակերգակ իւր արձանիքն անժխտելի է։ Աւելի գերազանց է նա Թրքական թատերախաղերու մէջ։ Լէպպէպիճի Հօր Հօրի դերին մէջ չեմ կարծեր որ ներդաշնակ հնչեն ամէն ականջներու։ Ինչ որ ալ ըլլայ՝ սոյն խմբի ամենակարեւոր անդամներէն մին ալ Տիկին Գոհարիկն է և պիտի յաջողի առժամանակ մը տեղւոյս թատերասէրներն իրմով զուարճացնելու։

Օր. Ե. Քարաքաշեան՝ ամէն ոք գիտէ թէ Հայ թատերարեմի այդ նորածագ ատաղն, իւր ստանձնած դերերու մէջ ցոյց տուած յաջողութիւններով փայլուն ապագայ մը կը խոստանայ։

Երկրորդական դերասանուհիք ևս առհասարակ անձերի են իրենց յանձնուած առաւել կամ նուազ կարեւոր դերերու մէջ, և ոչչափ իրենց սեւ և փոանդաւոր աչքերով, — որ կարծես Հայ գեղեցիկ սեռի յատկանիշն է— նոյնչափ ալ իրենց արուեստական յաջողութիւններով կրցած են հասարակութիւնը գրաւել։

Դերասանաց մէջ Պ. Ս. Պէնլեան՝ խմբին ազնիւ անօրէնն, որ այնքան հռչակ հանած է երբեմն իւր առաջնակարգ ողբերգակ-հանդերգակ, ժամանակին պահանջմանց համակերպելով՝ կատակերգակ երգիչ մը լինելու միտած և առ այս յաջողած է. թէեւ ըստ բաւականի չունենալով ձայն՝ իրրեւ երգիչ անկարող եղած է կատարելապէս գոհացնել երաժշտութեան պահանջքն, այլ իւր կատակերգակ իւր արձանիքն անժխտելի է։ Աւելի գերազանց է նա Թրքական թատերախաղերու մէջ։ Լէպպէպիճի Հօր Հօրի դերին մէջ չեմ կարծեր որ ներդաշնակ հնչեն ամէն ականջներու։ Ինչ որ ալ ըլլայ՝ սոյն խմբի ամենակարեւոր անդամներէն մին ալ Տիկին Գոհարիկն է և պիտի յաջողի առժամանակ մը տեղւոյս թատերասէրներն իրմով զուարճացնելու։

Սակայն Հայ դերասանութիւնն իւր բացարձակ գիտակցութեամբն իսկ ինչպէս չի զլորեր այդ խստոր ճամբու մէջ, երբ պարագայներն այդպէս կը հարկադրէին ընել։ Մի թէ կրնայր տարբեր կերպիւ վարուիլ խեղճ Հայ դերասանն, երբ առ ժամանակ մը չէր գտներ հմակիրներ այն ճիւղին, որում հետեւիլ փափաքած էր, երբ չունէր լայնատարբ միջավայր մը՝ միտ նորանոր հանդիսականաց առջեւ իւր մասնաւոր ճիւղը ներկայացնելու համար բնականաբար աւելի փորձ և աւելի կատարելագործուած։ Այսպէս՝ Հայ դերասանը զինքն չրջապատող հանդիսականաց հմակերպելու և կամ լաւ ևս ըսել իւր հաճոյ խնդիրն —որոյ դառնութիւնը բաղ գիտեն մեր դերասաններն ու վարժապետներն— ապահովելու համար զոհ տուած է միտս իւր ներքին տենչն, իւր կոչումն ու իւր ընդունակութիւնն և ստիպուած է ամէն օր արուեստի տարբեր ճիւղով մը ներկայանալ հասարակութեան։ Հայ դերասանը մերթ ողբերգակ (Tragique) է, մերթ երգիչ (Lyrique), մերթ թատրերգակ (Dramatique) եւն. այս չէ՞ եղած նորա ընթացքն. ի՞նչ դէս ուրեմն կարելի է սպասել որ նա սոյն իրարմէ տարբեր ճիւղերու մէջ հաւասարապէս կարենայ գոհացնել հասարակութեան ճաշակն։ Այս ճշմարտութիւնները գիտնալով՝ Հայ դերասանական խմբի նորօրեայ Ռեբերտուարն առջեւ երկմտա գտնուած ատենս մեծ ուրախութեամբ դիտեցի այն համակրանքը՝ զոր վայելից Հայ դերասանութիւնն, այն կարեւորութիւնը՝ զոր անմիջապէս կարողացաւ ստանալ իւր ներկայացուցած մի քանի թատերաուեստներովն։ Այս յաջող պարագայն գրգիռ մ'եղաւ ինձ սոյն խմբին քանի մը տող նուիրելու և ի մասնաւորի նորա քանի մ'առանձնակարգ անդամներու արժանեաց վրայ յայտնելու իմ կարծիքս՝ հետեւելով միշտ ընդհանուրի կարծեաց։

Աւելորդ չէ երբեմն խօսիլ այն անձնաւորութեանց վրայ, որ մեր թատերական արուեստի այս անկումին մէջ՝ հաստատամտաբար տոկալով ամէն տեսակ խոչընդոտներու եւ անձկութեանց՝ նորա յայտ, նեցուկներն և յաճախ նորա զոհերն եղած են։

Խմբին առաջին երգչուհին է Տիկին Սիրանոյշ։ ո՞ր Հայը չէ ճանչցած զայն, այսինքն ո՞ր Հայը չէ ծափահարած զայն՝ յափշտակուած այն ազատութեան ներքեւ, զոր գիտէ թողուլ նա իւր ունկնդրողի վերայ՝ ինչ որ գաղտնիքն, ոգին է սոյն արուեստի։ Թէեւ Պոլսեցի եմ, բայց հասակս չէ ներած վայելել Հայ թատրոնն իւր վաղանցուկ ոգեւորութեան մէջ. այսու հանդերձ լսած եմ թէ այդ առենին, 1874 թուականին, նորատի եւ քնքուշ գեղուհի մ'երեւցած է Հայ թատրարեմի մը վրայ, նորաբողբոջ հասակի մը հրապոյրներովն օժտուած և առ ժամանակ մը Փէր Ասպէն անուան ներքեւ փալած է նա. այդ Փէր Ասպէնը մեր այսօրուան Սիրանոյշն է՝ Հայ բնմի դերացակուհին, որ սոյն անուան գեղեցկութեան հետ իւրացուցած արուեստի գեղեցկութիւններն ալ՝ յաջողած է այնքան հռչակ հանել Վասփորէն մինչեւ Կաւկաս, Կաւկասէն մինչեւ Զմիւռնա եւ Ամէնք, անտի ալ մինչեւ Փարատոնի երկիրն։ Տիկին Սիրանոյշ իւր ողբերգակ այնքան ընդհանուր համակրանաց եւ գովեստներու արժանացնէ վերջն ալ կարծես չէ կրցած յաջորդ տալ իւր փառաբերութեան եւ հռչակ ուրեմն տենչ մ'ունեցած է թողելու խօսքն եւ քիչ մ'ալ երաժշտութեամբ, հոգեկան քաղցր թրթռումներով հասարակութեան սրտին տրելու. առ այս յաջողելու համար ունէր նա արդէն ինչ որ ամէնահարեւորն է, այսինքն յստակ եւ քաղցրահնչիւն ձայն մը, որ այսօր՝ եւրոպական ձայնագրութեան չնորհիւն յզկուած եւ կրթուած՝ հրապուրելու եւ յուզելու կարողութեան հասած է։ Տիկին Սիրանոյշ բացառիկ տաղանդ մը ցոյց տուած է՝ ներկայանալով երբեմն իբրեւ յաջողակ դերձէ մը. ոչչափ շնորհագեղ եւ գրաւիչ կերպիւ կ'երգէ նա կոչ. Մէյլի մէջ Բաէնս Միլեթարուի, Ժիրոֆլէ Ժիրոֆլարի մէջ Մաուսէլէնի եւ Լէ Պոլէնի Ֆրակոլէթօի դժուարին եղանակները՝ խառնելով նոցա հետ իւր հոգւոյ հմայն զգացողութիւնն. ունկնդիրը զանոնք լսելէ վերջն ալ ընդ երկար իւր հոգւոյ անհունութեան մէջ կ'զգայ նոցա ազատ արձագանգն։ Որչափ աւելի անհամեմատ կերպիւ բարձր պիտի լինէր Տիկին Սիրանոյշի հռչակն, եթէ չըբաղասուած լինէր նպաստաւոր հանգամանքներով։

Տիկին Գոհարիկ ունի իւր մասնաւոր ճիւղը՝ զոր մեծ խնամքով ջանացած է կատարելագործել։ Եւրոպական թատերախաղերու մէջ նորա ունեցած դերամթեաք և թեթեւաշարժ ձեւերն, որ մենաշնորհ մ'են Ֆրանսացի դերասանուհւոց, զայն համակրելի կ'ընեն հասարակութեան։ Միայնոյն չեմ լիներ եթէ ըսեմ թէ՝ Տիկին Գոհարիկ փորձ երգչուհի մ'է միա՛գամայն և իւր թրթռուն ձայնովն ու աշխոյժ չեչտերով գիտէ գրաւել ունկնդիրը, միայն թէ ներուսի մեղ ըսել թէ ձայնի հագէնպ երեւէնները մէջ երբեմն լսելի կ'ընէ քիչ մը խիստ հնչուններ, որք չեմ կարծեր որ ներդաշնակ հնչեն ամէն ականջներու։ Ինչ որ ալ ըլլայ՝ սոյն խմբի ամենակարեւոր անդամներէն մին ալ Տիկին Գոհարիկն է և պիտի յաջողի առժամանակ մը տեղւոյս թատերասէրներն իրմով զուարճացնելու։

Օր. Ե. Քարաքաշեան՝ ամէն ոք գիտէ թէ Հայ թատերարեմի այդ նորածագ ատաղն, իւր ստանձնած դերերու մէջ ցոյց տուած յաջողութիւններով փայլուն ապագայ մը կը խոստանայ։

Երկրորդական դերասանուհիք ևս առհասարակ անձերի են իրենց յանձնուած առաւել կամ նուազ կարեւոր դերերու մէջ, և ոչչափ իրենց սեւ և փոանդաւոր աչքերով, — որ կարծես Հայ գեղեցիկ սեռի յատկանիշն է— նոյնչափ ալ իրենց արուեստական յաջողութիւններով կրցած են հասարակութիւնը գրաւել։

Դերասանաց մէջ Պ. Ս. Պէնլեան՝ խմբին ազնիւ անօրէնն, որ այնքան հռչակ հանած է երբեմն իւր առաջնակարգ ողբերգակ-հանդերգակ, ժամանակին պահանջմանց համակերպելով՝ կատակերգակ երգիչ մը լինելու միտած և առ այս յաջողած է. թէեւ ըստ բաւականի չունենալով ձայն՝ իրրեւ երգիչ անկարող եղած է կատարելապէս գոհացնել երաժշտութեան պահանջքն, այլ իւր կատակերգակ իւր արձանիքն անժխտելի է։ Աւելի գերազանց է նա Թրքական թատերախաղերու մէջ։ Լէպպէպիճի Հօր Հօրի դերին մէջ չեմ կարծեր որ ներդաշնակ հնչեն ամէն ականջներու։ Ինչ որ ալ ըլլայ՝ սոյն խմբի ամենակարեւոր անդամներէն մին ալ Տիկին Գոհարիկն է և պիտի յաջողի առժամանակ մը տեղւոյս թատերասէրներն իրմով զուարճացնելու։

Օր. Ե. Քարաքաշեան՝ ամէն ոք գիտէ թէ Հայ թատերարեմի այդ նորածագ ատ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՆ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788964

ՆՈՐԹՀԲԸՆ ԷՇՈՒԲԸՆԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ դումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ դարս տուժած ընտանին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՅՄ. — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ջոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նստող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ԱԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ Վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷԻՐ

Ցաւիրէի ասքերի չուսպաթը իւէ էմաքինը միրիէյէ պէն իւչ եիւզ պէշ սէնէսի մարտը նիհայէթինէ գատար լիւզումնտա ֆէրշ օլունմադ իւզրէ միւպարեա օլունաճագ օյան իոկէնտէրիւէ վէ Թունուզ հասրրինքն իթասրնա թալիպ օլանլարքն նիսանը բումինին հաֆիթասրնա գատար հէր կիւն լէվազիմաթը ումումիյէ տարիբէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

30 մարտ 1888 1657
Նո. 25 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷԻՐԻ

Ձիւնուտը ձէնապը Միւլիւբեանէ շէհրը Բէմեզան մուսէլեթինա վիրիլմէք իւզրէ միւպարեասը լարը կէլէն սէքսէն—եիւզ պին քիլօ չէքէրին, օ թուզ պէշ—գէրգ պին քիլօ բէչէլին, վէ օն պէշէր պին գէյէտէն եիրմիչէր պին, գէյէտէ գատար զէյթուն վէ բէյնիրին, վէ եիւզ, եիւզ էլլի պին գէյէտէ գատար հօշաֆլրգ իւզիմիւն թիթասրնա թալիպ օյան վէ չէրեթինի անլամագ իսթէյէնլէրին նիսանը բումինին հաֆիթասրնա գատար հէր կիւն մագազին Սէրասկէրի լէվազիմաթ տարբէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

31 մարտ 1888 1658
Նո. 26 3—3

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱՃԱՐ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐՆ

ՆՈՐՎՆԻՈՅ ՄԱԳՈՒՐ ԽԱՃԵՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

PASTILLES GERAUDEL MARQUE DEPOSÉE

որք շնչուելով եւ ուտուելով կը ներգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Պրոնշիդի, Դուսմի, Շնչարգելութեան, Ձայնի կերկերման, Թուչակատապի եւն։ Սոնն բժիշկք կը յանմնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐՈՒ գործածումիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծդանի այլեւայլ շտաքարահատերէն։

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ
Խայծդանի շտաքարահատերս

1. ՄԱԿԱՌՈՆԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿԱՆ, ուստի չիչեն խայծդանի կարծեն և անուշելի զանազան տատներն որք բերենին մէջ չանուշելով կերկան տատմերքը գիշեան, առանց գոյն մը խայծդանի հաղորդելու շնչառական խողովակաց որոց սահմանեալ պէտք։

2. ԽՈՂՈՎԱԿԱՆԵՆ ԾԱՑԻՆ, խայծդանի հատիները կը մտնեն ստամոքսի մէջ և զանց բեռնաւորելով շրջարանի ժեկարիներն, յաւալ կը բերեն տատմերի անհանգստութիւնները։

3. ԱՂԻՔՆԵՐՈՒՆ մէջ կը շարանդնուին այս հատիկներուն պատճառած անհանգստութիւնը և յաւալ կը բերեն Բորբոքումի, Ցաւերի, Խիստ ուռնի երեսց պարունակած տիտանի, մորթիներն եւայն պատճառաւ։

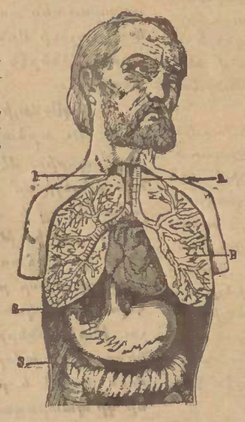

«Ես ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐը անհրաժեշտ են ամէն անոնց որք ձայներնին կը յոգնեցնեն, արտակ օգի մէջ կ'աշխատին կամ իրենց պարապմանց պատճառաւ ստիպուած են գրգռիչ գոլորշիներ կամ փաշիներ ծծել, ինչպէս Գործատորք, Զգայապանք, Կապարվարք, Երգիչք, Դերասանք, Ատենաբանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք, Ուսուցիչք, Գասիարանք, երեսփոխանաց Պաշտօնեայք եւ ն։

Տարին 100,000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիյլներով եւ Գ. ԺԷՐՕՏԷԼ 40,000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի։

ԺԷՐՕՏԷԼԻ Բասդիյլներն են խայծդանի միակ բասդիլներն որք վարձատրուած են Փարիզ 1878 ի Տիեզերական արուեստահանդիսի կողմէ, նախաբարական որոշմամբ և ըստ խորհրդոյ Ատողջապահական խորհրդոյ՝ փորձերու երթ արկուած են, և Իսպանիոյ մէջ թագաւորական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան բժշկական խորհրդոյ։

Ի-բարձրագոյն տուած կը պարունակէ 72 Բասդիլ, ինչպես և Ծովային գործածութեան եղանակի մասին. — Պահանջել գործարանի նշանը

Ա. ԺԷՐՕՏԷԼ, դեղագործ ի Սէն-Մէնհուլ, (Ֆրանսա)

Կ. Պոլիս՝ Պոն Մարշէ. Դեղագործական Մեծերանոցն, Ն. և Ժ. Քանջուք եղբարք, Թիթաս, Նէքէլոս, Թէոտորիսէս, Վէհնան Բասապան, Տ. Մ. Մէգիքի, Ա. Գասդորիատես, Նէքէլոս, և Ընկ.—ի զ մէջ Մ. Քանջուք—Իսկէնտերուն (Սուրիա). Ա. Պալան։ 1382

PILULES DE CATRAMINA BERTELLI

ԳԱԴՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Այս դեղը կը ներկայէ այս վերջին տարիներս բժշկութեան մէջ եղած մեծագոյն գիւտը։

Տոքթոր Ա. Պերտելլի Նորվեկիոյ պարզ խայծդանէն հանած է մասնաւոր բաղադրութիւն մը, զոր Գադրամինա կոչած է։ Այս բաղադրութեամբ պատրաստուած դեղահատերն ապահովապէս կը բժշկեն քիչ ժամանակուան մէջ չէշտիպղի բոլոր հիւանդութիւններ, ինչպէս

ՀԱՍ, ԽՌԱՀԱՏԱՊ, ՊՐՈՆՇԻԴ, ԹՈՔՈՒՑԱԻ, ՀԱՐԲՈՒԽ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԻՆչև ԹՈՔԱԹՏ։

Շատ գիւրաւ կը գործածուին եւ ախորժ համ մ'ունին։ Տգաքներն անգամ գիւրաւ կը գործածեն զայնս և անոնց վրայ պատասխանոր կերպով կը ներգործեն։ Մանաւանդ թիւրը կը գիւրացնեն։ Բոլոր բժիշկք ջերմագէս կը յանձնարարեն զայնս եւ կոչեր որ Էրբրի, Ուբէնչ Ֆրէնչ որ Ֆոռն, Կոչեր Մեթիլ որ Մէլ-ն, Ուբէնի՝ Ինչլին է Ինչաբէրի։ Ժողովրդական Ալանիոն բժիշկ Սալիոնի անդամագ առելի դարման կը տրուի այս դեղահատներն եւ Բալիայի համալսարանէն Բ. ՊՇ. Լանկի կ'ասէ թէ անհրաժեշտ ապրանք մ'ունին։

Նաեւ ապահովապէս կը բաժնեն միջանցքի եւ ապեաց բորբոքումներու։

Բոլոր աշխարհի մէջ պատուեալ են։

Ի Կ. Պոլիս ընդհանուր կեդրոնատեղին է Վ. ժորէֆ Պէրէնի, Եարմանճարք փողոց, 69, Ղալաթիա։ Կը գտնուի նաեւ հետեւեալ դեղատներուն քով. Ժ. Ալէքսան, Պ. Ինանոյ ասիատէս, Բ. Աբէլի (Վէֆիլլա), Դանդրոս եղբարք, Ս. Գասդոյ, Բարի, Ֆիլիպէան և Պարոյր, Ա. Լէվիսի, Մարատի եւ Սէրկիսոս (Մասալլա), Ս. Սաֆրանիանոս, Ֆ. Սոկիանի, Լ. Վարթանի, Ժ. Մանէ, Լամ. Գարանա, Ժորժ Ֆիլիպ, Հէնրի Օգդոնի։

Պահանջել գործարանին վերոյգրեալ նշանը եւ սարագրութիւնը։

Տուփին գինն է 1½ ղրուշ։ 1244

«Գադրամինա Պերտելլիի դեղահատները շատ լաւ արդիւնքներ տուած ինձ շէշտիպղի հիւանդութեանց, ինչպես եւ թոքային հարբուխներու դարմանման մէջ. շատ ազդեցիկ լինելէ զատ, ոչի դեղահատներ ախորժ եւ անուշագոյր համ մ'ունին»

ՏՐ. ԵՌԱՆ ՄԱԼԼԻ
Բժշկապետ Աւստրեա-Պոնտա հիւանդանոցին

«... ժամանակէ մի ի վեր կը գործածէմ այս Գադրամինա Պերտելլիի» դեղահատներն, եւ անոնց մեծ ազդեցութիւնը հաստատած եմ թոքային հարբուխներու մէջ։ Մրսոնցքին բորբոքումց եւ պարբերական սերմնաթափութեանց մէջ, շատ լաւ արդիւնքներ տուած են ինձ...»

ՏՐ. Ա. ՄՈՐԴՄԱՆ
Գարթաչ փողոց, 5, Ռերա

Կ. Պոլիս, 20 Յունվար 88

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԶՈՒԱՉԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՅԹ, ԸՆԴ ՀԷ Դէլլա, Կ. Պոլսոյ Լ Օսմանի

ԹՈՒԼ ՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Ալանտա	2,000	Լեբանոն	1,500
Ալասիա	3,000	Մարէնկո	1,500
Ալիսէ	1,300	Մարատոն	2,500
Գասասա	1,500	Մէլ	2,000
Գեորգիոս	2,200	Նէրա	2,000
Գրաֆ	2,000	Պէնլլա	3,000
Գեյլա	2,600	Ոլանտա	3,000
Գասիրա	2,500	Ոգբանդ	4,500
Գամէտ	2,100	Ոգդա	2,000
Գաբա	2,000	Բասիէլ	1,200
Գամ	2,700	Բալերմ	3,200
Ֆրա	2,500	Բասդ	4,000
Տօմէտ	1,800	Գէդ	3,500
Իրաքա	2,600	Բիանա	4,000
Իրաք	2,600	Ռիանա	3,200
Ֆաղլան	800	Բոլ	3,000
Ֆիլոս	1,700	Բոնանս	3,500
Ֆլորենտ	1,600	Բանա	3,500
Կարլէնա	3,500	Սալիա	4,000
Կիլանա	2,200	Սոֆա	2,000
Կոզա	1,800	Էլիզ	3,000
Կրանա	1,200	Տրէնտ	4,500
Լանսա		Թասոս	1,200
Լէրա	1,000	Ֆ. Ռիւրոյ	3,000
Լիսաստրէ	3,000	Քիլլեր	1,500
Լիւսիմերգ	1,200	Քոլեան	2,500
Մնա	2,500	Գանգ	2,000
Պէյ	2,000	Նէսու	1,200
Բոքա	2,200	Ջեան	3,000
Լա	2,000	Ջեր	4,100

Գլուխին չոգենաւը, նաւապետ Տէնիսոն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն ատ հասած, պարպած և Օսմեան ուղեւորած է։

Բալերմ չոգենաւը, նաւապետ Նիկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն, եւ Անվերսն ատ հասած է։

Բալերմ չոգենաւը ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կը տրուի։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ

Ֆ. ՀԻՆՏ ԵՒ ՈՒԻՕՆ
Գործակալք

Թիւ 87-18, Ֆրէշիւք Միւլէթ խան Ղալաթիա

1601

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՄԸ

ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՑՑԵԼԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մեքենացներն ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Եիւքսէք Գալաբրրմ, 120

Քարաքէյի տարիւրին դէմ. ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ. ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամէն տեղ՝ Սինկէր»ի կարի մեքենային «կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
(Շաքրնական) 1135

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՒԱՏՈՒՑԷ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Գորսկա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազգու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամէն հիւանդութեանց

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պոլսի փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌՆԱՎԻԱ եւ ԲԵՌԴԻԲԻԴի, Ատա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա։

Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ 621

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիւբէք և Մէնչեսթրի գլխաւոր բանոց

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Քանդուս	4200	Սիթիզա	300
Ֆերս	4000	Օսարիս	80 0
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	3000
Սէսոգրիս	3250	Ֆէրա	3000
Թիզա	3250	Լօգիս	800
Մակասլա	3250	Օլինա	800
Մարիթիս	3250	Սէսիլ	700

Սֆինքս չոգենաւը, նաւապետ Նէյլ Նիքօլայէֆ, ատ հասաւ եւ ի մասոյ Լիվերբուլն պիտի երթայ ուղղակի։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԼԵՑՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
1891 Տէ. Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏՈՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՏՕՑՁԸՐ ԼՕԵՏ"

Ի ՊԷՌԼԻՆ

Շահաւոր պայմաններով կապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք, դրամածրարք եւայլն, շոգենաւով եւ առագաստանաւով ուղարկուած։

Ընդհանուր գործակալ Կ. Պոլսոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ
Թիւ 1 Հավուզլու խան, Պոլիս

791

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ի ՀԱՄԱՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալաթիա, Քարանֆիլնա փողոց, Թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՓ

ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՑՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ

566

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիւբէք, Մէնչեսթրի և Օսմանլի գլխաւոր բանոց

Անուանք	Թանոյ	Նաւապետ
Այա Սոֆիա	3,000	Ջեքս
Աքսարա	2,500	Ուոթլիս
Ալքասիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքսիա	2,500	Ուէլիք
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուսֆիրա	2,500	Ֆոթքրէիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վստահաւոր կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ
Գործակալք

1586

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՃԷԻ

Ակսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԹՄԲՈՑ

Առաւօտ	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42
Իրիկուն	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44
Գալատա—գաբաթ	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53
Ինէնլի—գաբաթ	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5 5	5 29	6 2	6 31	6 57
Տարլա փաչա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	7 3
Եէտիգուլ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 8
Մագրիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	...	11 45	...	2 24	...	3 24	4 21	...	5 23	...	6 25	...	7 20
Այ Սոֆեանօ	...	7 33	...	8 30	9 4	9 25	...	10 55	...	11 55	...	2 33	...	...	4 30	...	5 32	...	6 35	...	7 29
Քիւչիւք Զէք	...	...	...	...	9 14	...	...	...	...	12 3	...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...	...

ՔԻՒԶԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԹՄԲՈՑ

Առաւօտ	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41
Իրիկուն	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Զէք	...	6 40	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Այ Սոֆեանօ	6 20	6 49	...	7 45	...	8 40	...	9 43	...	11 10	...	1 49	...	...	...	...	...	...	6 2	...	...
Մագրիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	...	9 53	...	11 20	...	1 49	...	2 50	...	...	4 47	...	5 49	6 13	...
Եէտիգ—գուլ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4	9 38	10 5	11 4	11 32	1 27	2 11	2 44	3 12	4 8	4 41	5 10	5 43	6 12	6 42	7 6
Սամաթիա	6 47	7 15	7 43	8 12	8 39	9 8	9 42	10 9	11 8	11 36	1 31	2 15	2 48	3 16	4 12	4 45	5 14	5 47	6 16	...	7 10
Տարլա փաչա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ինէնլի—գաբաթ	6 53	7 21	7 49	8 18	8 45	9 14	9 48	10 15	11 14	11 42	1 37	2 21	2 54	3 22	4 18	4 51	5 20	5 53	6 22	...	7 16
Գալատա—գաբաթ	6 57	7 25	7 53	8 23	8 49	9 18	9 52	10 19	11 18	11 46	1 41	2 25	2 58	3 26	4 22	4 55	5 24	5 57	6 26	6 52	7 20
Կ. Պոլիս	7 5	7 33	8 1	8 31	8 57	9 26	10	10 27	11 26	11 54	1 49	2 33	3 6	3 34	4 30	5 3	5 32	6 5	6 34	7	7 28

Գլուխ ծրարներն անխափար կ'ընդունուին ամէն կառուցքի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքսի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մէջ քանոց կառաքեսոց մէջ մ...

Թիւ 1 և 2 կառուցքերն ուղիղ Ա. Ռ. և Գ. կառուցքի մասնաւոր մասնաւոր...